

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: In Memoriam. I. A. Nijhoff. — Inaische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.) 11 Juni—28 Juli 1928. — De „Oost en West”-dag. — Het nieuwe verblijf van „Oost en West”. Het kantoor van den Leider v. h. Informatie-Bur. (foto). — Emigratie van Europeanen naar Suriname, door Dr. Th. Lens. — Naar aanleiding van het boek van Dr. Paul Wirz, door Joh. F. Snelleman. — Een laatste opwekking. — Boekbespreking, door G. N. — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvuil. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 13 tot 20 Juni.

IN MEMORIAM. - I. A. NIJHOFF.

Op 9 dezer overleed tot ons diep leedwezen onze penningmeester, de heer I. A. Nijhoff. Toen in het najaar van 1926 de afdeling „Twente” werd opgericht, verklaarde de heer Nijhoff zich onmiddellijk bereid in het Bestuur zitting te nemen en van dien dag af heeft hij en als lid en als penningmeester onze Vereeniging met grooten ijver gediend. Zijn jarenlange arbeid in de tropen had hem dit land lief doen krijgen en deze liefde heeft hij in onze vereeniging tot uiting gebracht, door trouw mede te werken aan het doel: den band tusschen Nederland en Indië te bevestigen en te versterken.

Wij zijn hem daarvoor dankbaar en zullen zijn nagedachtenis in hooge eere houden.

Het Bestuur der Afdeling „Twente”.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

WENKEN VOOR BEZOEKERS.

- Afstand Station—ingang Zijpendaal, 20 minuten wandelen, langs het Park Sonsbeek.
- Geregelde 10 en — op drukke uren — 5 minuten dienst met de gemeentelijke autobussen. Vertrek van het Station en van het direct daarbij gelegen Willemsplein. Per tram, geregelde verbinding van het Station naar de Izaäk Evertslaan (5 minuten loopen van Zijpendaal). Extra wagens van lijn 2.
- TOEGANGSPRIJZEN.**¹⁾
Dag-kaart op een weekdag (alles inbegrepen, ook stedelijke belasting) f 1.—
Kinderen tot 16 jaar „ 0.50
Idem, idem op een Zondag „ 0.60
Kinderen tot 16 jaar „ 0.30
Doorlopende kaarten, geldig voor het geheele seizoen, (strikt persoonlijk) „ 7.50
Avond-kaarten (na 5.30 uur) „ 0.25
School-kaarten (ook voor de geleiders), mits 8 dagen van te voren aangevraagd, onder bijvoeging van remise, per persoon „ 0.35
Vereenigingen, Clubs enz., bij bestelling voor minstens 50 personen — 8 dagen van te voren aangevraagd met bijvoeging van remise — per persoon op een weekdag „ 0.50
„ „ „ „ Zondag „ 0.30
- Uitvoerige Catalogus, aan te vragen bij de Drukkerij „de Vlijt” te Arnhem, franco per post „ 0.60
- Opening elken dag om 9.30 voormiddags, sluiting van de Paviljoens en de Stands 5.30 namiddags.
N.B. De Zeetuin blijft ook na 5.30 uur open. Houders van Avondkaarten moeten f 0.35 bijbetalen.

¹⁾ Voor toegangsprijzen enz. voor leden zie Kol. Weekbl. van 7 Juni, blz. 1.

HAAGSCHE SCHOOLVEREENIGING - NASSAULAAN 26, DEN HAAG - Tel. 14574

OPLEIDINGSSCHOOL v. Gymn., Lyceum, H.B.S. en 6-jar. (zoonodig een 7e klas met verdieping der leerstof en uitbreiding; Wiskunde en Duitsch) 5581

Zooveel mogelijk INDIVIDUEEL ONDERWIJS in kleine klassen (pl.m. 20)

Naast de gewone vakken L.O., Sport, Zwemmen, Slôjd, Rhythm. Gymn. FRANSCH ONDER DE GEWONE SCHOOLUREN

Streng hygiënische maatregelen. Een KLEUTERKLAS voor 4- en 5-j. kinderen. De Directeur: G. HELLINGA.

- Uitstekende gelegenheid voor Lunch en Diner in Luchroom en Europeesch Restaurant, tegen matige prijzen, (te adresseeren: den heer J. Dommering, Hotel Bristol, Arnhem).
Rijsttafel in het Indisch Restaurant „Waroeng Djawa” (te adresseeren aan den heer Geradts, Kastanjelaan 41, Arnhem).
- Een volledig, rustig bezoek van alle bezienswaardigheden, zal 4 à 5 uur vorderen. Voor bezichtiging van het voornaamste rekene men op 2½ uur.
- Autopark en fietsenstalling, onmiddellijk bij den ingang van Zijpendaal.

UITVOERING DER FEESTCANTATE „OOST EN WEST”

gecomponeerd en opgedragen aan de Vereeniging „Oost en West”, door Joh. C. Berghout

Het koor wordt gevormd door ongeveer vijfhonderd Dames uit Arnhem, Velp, Oosterbeek en andere omliggende plaatsen, terwijl het orkest bestaat uit de samenwerkende vereenigingen „Franz Schubert” (Arnhem) en de Velper Harmonie (Velp). De solopartijen zullen gezongen worden door de Dames M. Gerlach-van Rhijn (sopraan), Amersfoort; Mascha Verm. (alt), Den Haag.

De uitvoering heeft plaats onder leiding van den Componist. Driemaal herhaald trompetgeschal (motief uit de Feestcantate) zal de uitvoering aankondigen. Aan alle aanwezigen wordt beleefd verzocht, wel te willen medewerken tot het verkrijgen van stilte.

Volgorde:

- Triumphmarsch. Joh. C. Berghout.
- Cantate „Oost en West” „

Aanvang 23 Juni des avonds acht uur. Zijpendaal.

De „Oost en West”-dag

Aan alle leden en begunstigers onzer Vereeniging.

De Algemeene Vergadering zal dit jaar gehouden worden op 23 Juni e.k. En, natuurlijk te Arnhem, op het terrein van de I.T.A. De belangrijkste vergadering sedert de oprichting der Vereeniging, gelet op de plaats waar zij plaats vindt, op het terrein der tentoonstelling, welke door het Bestuur onzer Arnhemsche afdeling tot stand gebracht is. Reeds daarom wordt verwacht, dat de opkomst van leden uit alle afdelingen en daarbuiten zoo groot mogelijk zijn zal.

De I.T.A. en de Algemeene Vergadering te zamen bieden als nooit te voren een eenige en bij uitstek gunstige gelegenheid voor een massale bijeenkomst, een „Oost en West-dag”, welke vanzelf leidt tot die nauwere onderlinge aanraking, welke alleen op een dag als deze verkregen kan worden. Een dag waarvan men spreken zal, ook in Oost- en West-Indië, waar onze leden er niet waardeering van zullen kennis nemen, zich verheugende lid te zijn van een vereeniging, welke op leze wijze haar doel en streven propageert. In deze tijdsomstandigheden van niet genoeg te schatten betekenis.

Zijn wij dan allen daarvan doordrongen, dan ook doet het Hoofdbestuur met vertrouwen een dringend beroep op aller besef van saamhoorigheid en sympathie om, waar toch de meesten hunner voornemens zijn de I.T.A. te bezoeken, daarvoor te kiezen den dag der Algemeene Vergadering, 23 Juni, den „Oost- en West-dag.”

Moge deze roepstem algemeen weerklink vinden!

Het programma luidt als volgt:
10.30 v.m. Samenkomst Hotel Oranje-Nassau te Arnhem, naast het Station.

MENNO & Co.

BANKIERS
OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulez)

DEN HAAG

KLUISINRICHTING

— MET —

SAFE-LOKETTEN TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR
ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCHE BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL — VEENESTRAAT 15 — Den Haag

Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

Mevrouw, 5650

Zoekt U een goed adres voor fijne Vleeschwaren, Comestibles en Delicatessen? —
:— BEL OP 54992 —:

waar U bovenstaande artikelen zonder prijsverhooging worden thuisbezorgd. Ook wordt op verlangen dagelijks aan huis gehoord.

Ook verkrijgbaar ingrediënten voor de rijsttafel.
Aanbev., J. DEN BOON, Stevinstr. 88, Scheveningen.

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEPH. No. 12512 DEN HAAG

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

SCHRÖDER

DEN HAAG

GROENMARKT :: TELEF. 1-6-1-7-3

WOLLEN EN KATOENEN
ZOMERDEKENS

IJZEREN EN HOUTEN
LEDIKANTEN

LAKMEUBELEN
IN ALLE KLEUREN

COMPLETE **SLAAPKAMER-
AMEUBLEMENTEN**
IN DIV. HOUTSOORTEN

DE OUDST GEVESTIGDE A^o 1885 POSTZEGELHANDEL

Fa. C. J. H. ROOTLIEB & Co.
HEERENGRACHT 8
Tel. No. 11333 - Den Haag

Vraag onze nieuwste Prijscurant - Postzegels,
Postzegelalbums - Benodigdheden 1927-28

N.V. STUKADOORSBEDRIJF

voorheen
L. PH. BISSCHOPS
SASSENHEIM - TEL. 4507

UITVOERING van alle
STUKADOORSWERKEN
door het geheele land.

Wij maakten o.a. het Stukadoorswerk voor
het Koloniaal Instituut tot volle tevredenheid der Directie.

Brandstoffen. „De Concurrent”

Tel. 13551 - TREKWEG 84, DEN HAAG - Tel. 36528
Wij leveren prima

Engelsche en Belgische Anthraciet
tegen EXTRA ZOMERPRIJZEN

TOKO BOGOR

SUEZKADE 122 a,b - DEN HAAG - TEL. 33472

Het Adres voor
Rijsttafel-Ingrediënten
Prima kwaliteiten - Voordeel. prijzen
Steeds verse Indische vruchten

HANDELS-DAGSCHOOL

aansluitend op H.B.S. 3-j., of Mulo-School - Eenjarige opleiding in de hoofdvakken, namelijk: FRANSCHE-, DUITSCHE-, ENGELSCHEN HANDELS-CORRESPONDENTIE, STENO-TYPEN, BOEKHOUDEN, EFFICIENCY - Practische kantoor-opleiding - PROSPECTUS GRATIS

INSTITUUT „SCHOEVERS”

STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG 11-5210 NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

Het nieuwe verblijf van „Oost en West”.

Het Kantoor van den Leider van het Informatie-Bureau,
den Heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt.

11.15 v.m. Officieele ontvangst door het Gemeentebestuur in het Groote Restaurant op Zijpendaal.

12—1 n.m. Algemeene vergadering.
1—2 n.m. Noenmaal.
2—6 n.m. Bezichtiging der tentoonstelling.
6 n.m. Gemeenschappelijke maaltijd, zullende omstreeks 8 uur een Oost en West Cantaté worden uitgevoerd door 2 muziekkorpsen en 500 executanten.

De kosten der maaltijden (noen- en namiddag-maal) worden door de deelnemers-zelven verrekend met het bedieningspersoneel. Deze regeling geldt echter niet voor de afdeling Den Haag en voor de genoodigden aan den namiddag-maaltijd.

Ten slotte zij aangeteekend, dat de verbinding Station—Zijpendaal per autobus kan geschieden en dat de laatste trein, richting Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam, des avonds 9.46 vertrekt.

HET HOOFDBESTUUR.

Afdelingsberichten in verband met de I.T.A.

Afdeling Amersfoort.

In de 2e week van Juli zal een excursie naar de I.T.A. worden georganiseerd, waaraan deel kunnen nemen de ouders met hunne kinderen, die dan vacantie hebben.

De Secretaris.

Afdeling Apeldoorn.

1. Tocht naar Arnhem op 23 Juni.
De Secretaris zal gaarne opgave ontvangen van leden en begunstigers, die op dien dag aanwezig willen zijn.

Vertrek uit Apeldoorn 9.17.
Vertrek uit Arnhem 20.27.
2. Kaarten voor de leden en catalogi.
Storting van bedragen gaarne op postgiro No. 93038 van den heer Baars bij vooruitbestelling.

3. De Secretaris zal gaarne aan iedereen inlichtingen geven of bemiddeling verlenen en is daarvoor thuis elken Maandag- en Donderdagavond 7.30—9 uur.

Afdeling 's-Gravenhage.

Door het Afdelingsbestuur van 's-Gravenhage wordt aan zijne leden ter kennis gebracht, dat gelegenheid zal bestaan voor hen en de leden van hun gezin tot het gezamenlijk bezoeken van de Arnhemse Tentoonstelling, waarvoor de algeheele kosten uit en thuis per persoon zullen bedragen:

per 2e kl. incl. lunch, diner etc. f 10.75
per 2e kl. incl. rijsttafel, diner etc. f 11.—
per 3e kl. incl. lunch, diner etc. f 9.—
per 3e kl. incl. rijsttafel, diner etc. f 9.25

inclusief
fooiën, on-
gereguleerde
valvenverzekering, maar
exclusief
dranken.

op Zaterdag den 23sten Juni (dag van de algemeene vergadering),
op Woensdag den 27sten Juni,
op Donderdag den 5den Juli.

Deelnemers gelieven zich telkens vijf dagen tevoren onder inzending der gelden op te geven aan het adres van den heer G. W. Erfmann, Cornelis Houtmanstraat 40, gironummer 116053, of bij persoonlijke betaling ten kantore van het Hoofdbestuur der Vereniging, Korte Voorhout 6, des morgens van 10 uur tot half 12.

Vertrek van den trein van het Station Staatspoor, des morgens om 8 uur 18, aankomst te Arnhem 10 uur 27.

Vertrek van Arnhem 20 uur 30, aankomst den Haag 22 uur 40.

De Voorzitter der Afd.:
F. VAN PESKI.

N.B. De reizen per trein en per bus (in Arnhem) moeten gezamenlijk gedaan worden, terwijl ieder op het tentoonstellingsterrein vrijheid gelaten wordt.

Aan de leden der afdeling wordt nog bekend gemaakt, dat op den avond van den 23en Juni (zie de mededeelingen van het Hoofdbestuur hiervoor) het vertrek van den trein van Arnhem gesteld wordt op 9 uur 46 in plaats van 20 uur 30.

Afdeling Groningen en Ommelanden.

De administratie van de Indische tentoonstelling te Arnhem bericht ons, dat de voorverkoop van toegangskaarten door het Bestuur van onze afdeling kan geschieden. Ieder onzer leden, die kaarten in voorkop wenscht te koopen, kan deze opgeven aan de volgende adressen:

Jhr. W. W. Feith, Ossenmarkt 8, Groningen.
H. J. Bartelings, Directeur Zeevaartsch., Groningen.
P. J. Hommes, Oranjesingel 5, Groningen.
J. Franke, Fabrikant, Hoogezand F 76.

De prijzen der kaarten zijn als volgt:
Toegangskaart op gewone wekdagen f 0.50
Toegangskaart op Zondagen „ 0.30
Doorlopende kaarten „ 3.75

Toegangskaarten worden voor leden van Groningen te Arnhem niet verkocht.

J. FRANKE,
Secretaris-Penningmeester.

Afdeling Nijmegen.

Toegangskaarten voor de Indische Tentoonstelling te Arnhem zijn voor de leden der Ver. „Oost en West” verkrijgbaar ten huize van ondergeteekende, iederen Woensdag en Zaterdag van 2—4 uur namiddag.

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”

Buitenhof

Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062

's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET
CENTRUM DER STAD
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Er wordt aan herinnerd, dat deze kaarten strikt
persoonlijk zijn.

C. MOLLEMA,
Slichtenhorststraat 49.

Afdeling Utrecht en Omstreken.

Aan de Leden en Begunstigers
te Utrecht en O.

Op Zaterdag 23 Juni (zie het U toegezonden Koloniaal Weekblad) en op Zondag 8 Juli zal bij genoegzame deelneming ons Bestuur een afdeelingstocht naar de I.T.A. organiseren. Ieder lid wordt dringend verzocht huisgenooten, vrienden en bekenden niet-leden op te wekken tot deelneming aan dezen tocht.

Op 23 Juni vertrek Utrecht 9.28 C.S., terug Utrecht 21.25 C.S.

Op 8 Juli vertrek Utrecht 9.28 C.S., terug Utrecht 17.00 C.S.

Reiskosten 3e klas plus entrée tentoonstelling bij deelname van ten minste 50 personen = f 2.50.

Den leden wordt verzocht vóór 15 Juni voor den 1en tocht en vóór 30 Juni voor den 2en tocht aan Mevr. Dr. C. Rutten-Pekelharing, C. Evertsenstraat 7 (Utrecht), op te geven, hoeveel kaarten worden verlangd, onder bijvoeging van onkosten of bij-schrijving daarvan op gironummer 626611 (van eerst-ondergeteekende).

Alle gewenschte inlichtingen verstrekken de be-stuursleden der afdeling „Utrecht en Omstreken.”

Mevr. Dr. C. RUTTEN-Pekelharing,
wnd. Presidente, C. Evertsenstraat 7.

Mevr. L. P. VAN DER WIJK-v. d. Haar,
Secretaresse, Maliebaan 127.

H. SOMERMEYER,
Penningmeester, Frans Halsstr. 22.

P. Ch. BOLAND, Frans Halsstraat 51.

N.B. Vriendelijk verzoek, de kaarten met inlichtingen over de I.T.A., die U dezer dagen zijn of zullen worden toegezonden, onder Uwe kenniszen te willen verspreiden.

Emigratie van Europeanen naar Suriname

(Antwoord op het artikel van Prof. P. C. Flu
in het Kol. Weekblad van 7 Juni)

door

Dr. TH. LENS.

—o—

In het Februari-nummer van „Bevolking en Bestaan”, een tijdschrift dat helaas een te kort bestaan geleid heeft, geeft de heer J. Veersema een overzicht van den tegenwoordigen toestand van de „Europeesche Volkplantingen in de Keerkringen”. In zijn uitgebreid overzicht bespreekt hij ook de Duitse volkplantingen in Brazilië en merkt hij op, dat hij in de Duitse literatuur geen beschouwingen ontdekt over het voor ons Nederlanders zoo verbazingwekkende feit, dat blanken in dit heete gebied op het veld arbeiden en met hun nakomelingen gezond blijven. Hier waren echter de volkplantingen er eerder dan de beschouwingen over de mogelijkheid ervan. Wat voor Nederlanders thuis en in Oost en West een onderwerp van gedachtenwisseling is, ja van wrijving en tweedracht, is voor anderen een uitgemaakte, aanvaarde, gewone zaak.

J. Veersema in bovengenoemd tijdschrift en T. J. Pyttersen in de „Vragen des Tijds” van October 1927, hebben zich de moeite gegeven na te gaan, waar in de keerkringen blanken koloniseeren. Zij hebben daarmee feiten bekend gemaakt die alle Nederlanders en vooral artsen zoals de heer F. P. Schuitemaker te Paramaribo, dienden te kennen. Door deze lectuur zullen zij van de suggestie bevestigd worden dat de mensch bruin of zwart moet zijn om in de tropen op het veld te werken. Uit eigen ervaring wist ik, om niet te spreken van de proeven door physiologen genomen, dat blanken in de tropen even goed lichamelijken arbeid kunnen verrichten als in de gematigde zone.

Het graven van het Panamakanaal bevestigde mijn stelling: „Niet de warmte of de vochtigheid beletten den blanke in de tropen te werken, alleen de tropenziekten doen dit”.

Ik ben het met prof. Flu volkomen eens, dat de Amerikanen in Panama met het geld gesmeten

hebben. Ze deden dit omdat het assaineeren van de kanaalzône urgent was.

Geen hygiënist zal het echter in zijn hoofd halen dergelijke maatregelen voor Suriname voor te stellen. Deze zijn daar overbodig.

Prof. Flu, wiens advies door de regeering gevraagd is voor het assaineeren van Suriname, weet even goed als ik, dat de gevaarlijke malaria tropica niet voorkomt in Paramaribo of in het plantagegebied, doch slechts in de binnenlanden. Mijn ervaring is dat er in het stroomgebied der beneden Suriname, der Commewijne en der Cottica een goed-aardige tertiana voorkomt.

Mijn vele Europeesche kennissen die langen tijd in die streken werkzaam waren als planters, ambtenaren, militairen of zendelingen, hebben daar practisch gesproken, nooit malaria gehad.

De tertiana die hier te lande in de eerste jaren na den oorlog heerschte, was even goed- of kwaadaardig als de tertiana in Suriname en is in ons waterrijk land door goedkope maatregelen bedwongen. Ik geef toe dat onze winters de bestrijding gemakkelijk maken.

Onze bekende hoogleeraar Schüffner heeft in het geneeskundig tijdschrift voor Ned.-Indië van 1916, beschreven hoe de Duitschers in Dar es Salaam de malaria trachtten uit te roeien. Prof. Flu vindt deze poging der Duitschers omdat zij een negatief resultaat opleverde, merkwaardig genoeg om te citeren. M.i. leert deze proefneming der Duitschers ons alleen, hoe we de malaria in zulke landen niet moeten bestrijden. Het komt mij overigens zeer apocrief voor dat de Duitschers daar jaarlijks 19.000 M. uitgegeven hebben voor het chininiseren van 23.000 gametendragende negers. Deze zouden zulk een jaardosis in een week tijds verorberd hebben. De kuur zal wel bedoeld geweest zijn voor de = 400 destijds daar aanwezige Duitschers. Waar nu in een dichtbevolkt tropenland, blanken tusschen een gametendragende bevolking gaan wonen, ben ik het met prof. Flu volkomen eens dat in zulk een land, malaria niet te voorkomen is. Prof. Schüffner schrijft echter in datzelfde artikel een zin die prof. Flu niet aanhaalt, n.l. „De bestrijding der malaria is moeilijk, maar de moeilijkheid vervalt, wanneer de gametendragers weinige zijn en de anopheles goedaardig.” Hoe staat het nu met de gametendragers in het plantagegebied van Commewijne en Cottica?

In Suriname wonen in het geheel 140.000 menschen waarvan 20.000 Indianen en boschnegers in het binnenland. In Paramaribo alleen wonen 45.000 menschen, de overige 75.000 zijn verspreid over de districten: Nickerie, Coronie, Saramacca, Suriname, Commewijne en Albina. In het district Commewijne zullen, zeer hoog geschat, 20.000 menschen wonen in een landstreek grooter dan onze provincie Groningen en Friesland samen. In zulk een gebied is voorloopig plaats genoeg voor Hollandsche landverhuizers, die van de gametendragers der goed-aardige tertiana daar, geen last zullen hebben of zich gemakkelijk tegen die malaria beschermen kunnen. Bovendien zal de toevallig geïnfecteerde kolonist, met chinine bij de hand wel nooit gametendragers worden. De hygiënische maatregelen in dit district of in de geheel onbewoonde districten van het Oostelijk deel der kolonie te nemen, heb ik aangegeven in mijn artikel van 2 Febr. 11. in het „Koloniaal Weekblad”. Hoofdzaak voor den kolonist is het bezit van een goede tropenwoning¹⁾ op een gerazeerd en droog te houden terrein. Verder moeten de kolonisten zich zooveel kennis van tropenhygiëne eigen maken, dat zij de vier voornaamste Surinaamsche ziekten weten te voorkomen. Deze ziekten: de malaria, de mijnwormziekte, de filariasis en bilharsia zijn door prof. Flu in zijn artikel „Sanitaire verhoudingen in Suriname” (W.-I. Gids 1923), terecht koelziekten genoemd.

De factoren die het economisch slagen van de blanke kolonisaties waarborgen, zijn:

1°. De mildheid der natuur, die gelijken arbeid in de tropen veel rijker belooft dan in de gematigde zone.

2°. Coöperatieve arbeid der blanken, die de onkosten ontgaat van directie, administratie en toezicht, die op de Naamlooze Vennootschappen drukken en de arbeiders zelf eigenaars maakt van de kostbare tropische producten.

We zijn het aan ons ras verplicht het thans nog onbewoonde Suriname voor onze landgenooten te openen.

¹⁾ Het plan hangt tentoongesteld op de I.T.A. te Arnhem.

HOTEL - RUBRIEK

s-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde”,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Centr. verw. Warm-
& koud water op de logeerk

Hotel „Promenade”, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 6085

MAISON VATEL

58 ZOUTMANSTRAAT 58

DEN HAAG :: TELEFOON No. 30266

FIJNE VLEESCHWAREN - DELICATESSEN
COMESTIBLES

Gelegenheid tot lunchen en dineeren
— Uitgebreide à la carte-kaart —
Diners aan huis f 0.90, f 1.—, f 1.20 en hooger.
ONZE

INDISCHE RIJSTTAFEL

WAS IN KORTEN TIJD REEDS OVERBEKEND
MEN ROEMT ONS ALS „DE BESTE”
Aan huis bezorgd zonder verhooging
Vraagt prijscourant! 5543

RENKUM

TEHUIS VOOR KINDEREN

„BOSCH EN HEIDE” RENKUM bij Arnhem, NIEUWEWEG 3,
TEL. 477. Uitst. tehuis voor Kinderen van IND. FAMILIES
of Kinderen wier Ouders anders BUITENSL. vertoeven.

BEZOEKT HET GEHEEL OPNIEUW GERESTAUREERDE HOTEL-CAFE-RESTAURANT

KUYS-WITZENBURG

HAAGWEG - RIJSWIJK 5632

LUNCH, DINER en A LA CARTE
ZALEN voor Partijen en Vergaderingen
Aanbevolen door de Ver. „Oost en West”

DIRECTIE: A. HASTRICH,
v. h. Central Pavillon - Scheveningen

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR 5017

DINERS AAN HUIS BEZORGD

Luxe Citroën Taxi Garage

Verlaagd Tarief Dag en Nacht 15 ct. per K.M.
VRIJ voor aan huis — Minimum tarief 50 cent

Tel. 33900* - CYPRESSTRAAT 67 - Tel. 33901*

DEN HAAG

5807

C. J. L. VERMEULEN'S VERGROOTINGEN

NAAR OUDE FOTO'S - 1e KLAS UITVOERING
ZEER BILL. PRIJZEN - VELE RELAT. IN INDIE

TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG

STAALWAREN - GEROZILVER - PORTRETLIJSTEN
BLOEMPOTTEN - ROOKTAFELS - SPIEGELS
BORSTELHANGERS - GLASWERK - PORSELEIN

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50 5441
TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

BLOEMENMAGAZIJN
5501 **D. MAARSCHALK**
VALERIUSSTRAAT 113
DEN HAAG - TEL. 34850 - GIRO 98670

MODERNE BLOEMWERKEN
GRAFKRANSEN

RIEL DAMES CONFECTIE MAGAZIJN
Gr.-Hertoginnelaan 121 (hoek Valeriusstraat) Den Haag
KLEEDING NAAR MAAT 5564
APARTE MODELLEN AVONDTOILETTEN
ZEER CHIQUE MIDDAG- EN WANDEL-COSTUUMS
ELEGANTE- EN EENVOUDIGE REISMANTELS
Steeds de nieuwste nouveauté's voorradig
SPECIAAL ADRES VOOR INDIË

A. W. M. POLDERS - Franklinstr. 78
Telef. 30185 - DEN HAAG - Hoek Welmarstraat
MAGAZIJN VAN KOLONIALE WAREN
COMESTIBLES EN DELICATESSEN 5561
Dagel. vragen en bezorgen aan huis m. 5 pCt. korting

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007
Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

HAARLEM

N.V. v. BASTEN's Woninginrichting
WAGENWEG 102 :: HAARLEM
t.o. de Hazepaterslaan, Tel. 11159

Complete installatiën worden tevoren volledig begroot en opgegeven.
Al onze Meubelen, Tapijten, Stoffen, enz., worden onder schriftelijke garantie verkocht.
Levering geschiedt franco door het geheele land, met eigen auto's.
Alle artikelen in onze Showrooms zijn geprijsd, zoodat iedere Cliënt zelf de prijzen kan zien.
AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

WEIMARSTRAAT 119 (tuss. Regentessepl. en Beeklaan) DEN HAAG
MANUFACTUREN. LINGERIEËN, KOUSEN, SOKKEN, ENZ. BABY-ARTIKELEN
HET VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN
Aanbevelend. L. A. KWANTEN

Bij de snel stijgende lijn van toeneming der bevolking over de geheele aarde, zullen in niet zeer verre toekomst tropenbewoners, vooral Aziaten, de voedselgebieden zelf gebruiken, waaruit we tot heden ons tekort aan voedsel dekten.
Bilthoven, 8 Juni 1928.

Naar aanleiding van het boek van Dr. Paul Wirz. *Dämonen und Wilde in Neuquinea*. Stuttgart, Strecker und Schröder, 1928.

Een van de belangrijkste hoofdstukken van dit boek is het 17de „Zurück nach Merauke. Fahrt nach dem Eilanden- und Lorenzfluss“ (25 Mei tot 10 Juli 1922). Want in dit kapittel valt de reis naar en op de Digoel, en in het 18de „Im Stromgebiet des Digul“ (24 Juni tot 4 Aug. 1922) vindt men het vervolg van Wirz' avonturen; dat was met recht een reis met hindernissen. Over de vogeljacht krijgen we velerlei merkwaardigs te lezen en over de vogeljagers; „in moralischer Hinsicht stehen sie womöglich noch unter den Papua“. Aan de Digoel doen zij nu niet langer kwaad, want paradijsvogels zijn er nu niet meer aan de oevers, en met de vogels zijn ook de jagers verdwenen; enkele jaren nadat de eerste jagers er waren gekomen, was er zoo goed als geen vogel meer te schieten. Wirz vaart de Digoel op en begint bij haar mond; vandaar tot Asike is een volle 14 uur varen; Asike staat in den grooten Bos-atlas, kaart 33, ten W. van de bocht der Fly-rivier. Van bladz. 326 af wordt het verhaal spannend; het is jammer, dat het boek niet is vertaald, beter: bewerkt voor lezers die met de Germaansche taal moeite hebben; er kan (er moet) een en ander worden geschrapt.

Met een Chinees die naar de Mikoe gaat vaart Wirz mede, stroomop vier uur tot het punt waar de westelijke Mikoe en de oostelijke Kao, die samen de Digoel vormen, bij elkaar komen. Toen het verhaal zoover was gevorderd begon ik te vragen waar Tanah merah ligt, de nieuwe kolonie der geïnterneerden. Na veel vergeefs zoeken hielp mij het Departement van Koloniën; er ligt daar een geografisch rapport over Tanah merah en de omgeving, een rapport met een kaart. Toen bleek mij dat dit oord niet aan de Digoel ligt, maar aan de Mikoe en wel op 6° 6'.

Men heeft de Mikoe de Boven Digoel genoemd, en deze geografen noemen dan ook zeker zoowel de Modderbeek als de Groote en Kleine Barneveldsche beek de Boven Eem.

Het rapport bevat interessante gegevens; in 't algemeen, zoo lezen we, bestaan de gronden nabij Tanah merah uit weinig doorlatende, bijna waterdichte kleigronden, die zoowel in den natten als in den drogen toestand zwaar te bewerken en chemisch arm zijn. De begroeiing is matig zwaar oerbosch, maar ten O. van Tanah merah liggen 150 H.A. varens en verspreid laag ijel hout. Slechts op enkele plaatsen is er zwaar bosch. De bodemkwaliteit is matig. In het moerasbosch is de ondergroei veel wilder en verwarder dan op de droge terreinen. Er groeit weinig sago, geen bamboe, hier en daar rotan, tamelijk talrijk zijn de ficussoorten. Boomen van enigszins zware afmetingen ontbreken. Het inzamelen van boschproducten zal weinig opleveren.

Het terrein bij Tanah merah is een deel van de onmetelijke laagvlakte tusschen het Middengebergte en de Zuidkust, een vlakte, die grootendeels moerassig is, maar vooral aan den linkeroever van de Digoel; meer naar het N. liggen er droge terreinstrooken. Het O. en N. van Tanah merah gelegen terrein is een van deze droge gedeelten. Zie hier eenige cijfers: Van den Digoel-mond tot Tanah merah is 30 uur stroomen; Tanah merah ligt aan den linkeroever der rivier, 465 K.M. van den mond langs de rivier gemeten, in rechte lijn 220 N.O. van den Digoel-mond; 270 K.M. in rechte lijn N. van Merauke; de Juliana-top ligt 150 K.M. ten N. van Tanah merah; de eerste hoogere heuvels beginnen op een afstand van 60 K.M. Een 70 kilometer het binnenland in kan men soms kudden kangoeroe's ontmoeten; termietenheuvels rijzen tot 4 M. hoogte; Eucalyptus-wouden geven aan het landschap een tropisch-Australisch karakter.

De oevers der rivier zijn slechts op een enkele plaats geschikt voor de ontwikkeling eener neder-

zetting; dorpen of gehuchten van inlanders, wgen of paden komen in wijden kring nergens voor in dit gebied, waarschijnlijk zijn meer noordwaart de rivieroever bevolkt; van de riviertjes die do het terrein stroomen is geen enkel bevaarbaar, niet voor kleine prauwen. Tot Tanah merah kunen zeeschepen komen van het type *Valk*, *Albatros*, e.d.; hooger op is de rivier waarschijnlijk nog bevaarbaar voor het type *Anna*.

Op het kaartje, dat het rapport begeleidt, zijn beide rivieren, die samen de Digoel vormen, Digoel Kiri en Digoel Kanan geheeten, zooals in Malakischen stijl gebruikelijk is. Wirz geeft, zooals zeide, de namen Mikoe en Kao. Ook in zijn in 1919 verschenen boek „Die Marind-Anim von Holl.-Süd-Neu-Guinea, II Band“ heeft hij over het gebied van de Digoel, de Koembe en de Bian geschreven zoo op bl. 49: „Dies (d. h. die Kopfjagd) war nicht bloss ein sehr beliebter und besonders für die Jugend anziehender Sport, eine Gelegenheit um Mord und Tapperheit zu erproben, die Mord- und Raublust zu befriedigen und sich den Genuss kannaibischer Mahlzeiten zu verschaffen.“ En dan op bl. 50 over Kopfjagdgebiete: „so besuchten die Marind-anim der östlichen Küstenstrecke mit Vorliebe benachbarte englische Gebiet... Ein zweites nicht weniger beliebtes und anziehendes Kopfjagdgebiet befand sich am Digul; dahin zogen die Bewohner vom obren Kumbé und Bian-Fluss, um Köpfe zu holen.“ En ten slotte dit citaat van bl. 52: „mit dem Digul-anim lässt sich nach Aussage des Marind-anim nicht spassen. Der Oberlauf des Flusses ist diebesiedelt,“ hetgeen klopt met een opmerking in het officieele rapport.

Wat Pater Verhoeven over dit onderwerp mededeelt in de Tilburgsche Annalen is niet geloofwaardig. Te controleren is het bericht, dat een der jongens die zijn zegslieden waren, door het bosch kwamen geloopt van de Moedjoe (Mojoe) naar Merauke in ongeveer 20 dagen. De Moedjoe valt in de Kao, die dezelfde breedte waarop Tanah merah ligt, en Tanah merah is 270 K.M. in rechte lijn verwijderd van Merauke. Indien de jongen dus in rechte lijn door de rimboe heeft geloopt, dan moest hij iederen dag ongeveer 13 kilometer afleggen.

Toen Wirz aan de Digoel vertoefde, hadden wij deze rivier hooren noemen, die naast de Fly-rivier het grootste stroomgebied heeft van het eiland. Sederz zijn verblijf ginds is hier en daar wel iets veranderd, maar in hoofdzaak kan men zijn boek een ook nu nog betrouwbaar dokumēt noemen. In het laatste hoofdstuk lezen we hoe hij heeft getracht nog eenmaal de weg het oude leven der Papoea's te gaan hervinden; maar het is hem niet gelukt; overal had overheid en missie ingegrepen en in de grensgebieden waren de bewoners, die geen heil zagen in het nieuwe régime, gevlucht over de scheidingslijn van het Hollandsche en Britsche gebied.

JOH. F. SNELLEMAN

Een laatste opwekking

Wanneer de lezers van het K. W. dit N. in handen krijgen, is de dag bijna genaderd, waarongetwijfeld vele leden onzer vereeniging zullen opmaken naar Arnhem, tot het bijwonder jaarvergadering en tot het bezichtigen van de Indische tentoonstelling, voor de toestandkommissie waarvan Mr. Huges en zijne medewerkers zich veel moeite en opofferingen hebben getroost. Waar, ook blijkens de berichten in de dagbladen, overal in den lande groote animo bestaat, bezoek aan de I. T. A. en zij, die haar reeds zochten, opgetogen zijn over hetgeen de exposite aanschouwen geeft, mag de verwachting worden uitgesproken, dat de leden van Oost en West op Zaterdag 23 dezer, inderdaad in grooten getale aanwezig zullen zijn.

Niet alleen de energieke organisators der tentoonstelling, en zij in de eerste plaats, hebben reeds op daadwerkelijke sympathiebetuiging onzerzijds maar ook ons actief hoofdbestuur, voor zijn plichtszwaarstig streven om alles te bevorderen en steunen wat strekken kan tot verhooging en groei en bloei onzer vereeniging. Leden van Oost en West, verleent daarom, indien eenigszins mogelijk, Uwe persoonlijke medewerking om den „Oost en West-dag“ in alle opzichten doen slagen!

VOOR NOORD OF ZUID, VOOR „OOST EN WEST”
LIJNKAMP'S KLEEDING ALTIJD HET BEST!!

MAGAZIJNEN TE: DEN HAAG
GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

ONS SYSTEEM: 5641
VOLLE waarde voor Uw geld

Boekbespreking.

Een zoon van Moeder Indië antwoordt, door Dhan Gopal Mukerji. Vertaling van John Kooy, met een Voorwoord van Dr. Aletta H. Jacobs. Met portret van den schrijver. Uitgave Servire, den Haag.

Het boek van Miss Katherine Mayo heeft veel opgang gemaakt, en is van vele zijden aangevallen. De bestrijders hebben, dunkt ons, bereikt dat aan het werk wetenschappelijke betrouwbaarheid ontzegd moet worden. Wat er waar in is is niet nieuw, en wat er nieuw in is is niet waar.

In de Britsch-Indische Hindoemaatschappij hebben tot betrekkelijk kort geleden ergerlijke misstanden traditioneel voortbestaan. Sedert een 30 à 35 jaren is de strijd daartegen, ook, en zelfs vooral, door Hindoe-voormannen aangevat, het Britsch-Indische gouvernement bestrijdt ze mede. Geleidelijk wint de verbetering veld. Wie den vreemdeling over de toestanden wil voorlichten, heeft zich tot taak te stellen de evolutie, van verleden, tot heden, naar toekomst, te doen begrijpen. De Amerikaanse schrijfster heeft dit zoo niet opgevat. Tijdens een reis van ettelijke maanden door Britsch-Indië, in 't hiervoor nog minst gunstige jaargetijde, heeft zij gegevens van vooruitgemaakte studie, uit werken die nog in de oude toestanden leefden, getoetst aan door vooroordeel beïnvloede ondervraging. Bij hetgeen zij met eigen oogen zag heeft zij — blijkbaar althans — gespeurd naar bevestiging van het vooruit gevormd oordeel over misstanden en wanverhoudingen. Zoo heeft zij, met een schijn van doelmatigheid en een schijn van ernst, een, overigens niet talent geschreven, boek kunnen samenstellen, dat op stuk van zaken den toets van wetenschap en zakelijkheid echter niet kan doorstaan.

In hetgeen zij schrijft over de tot het uiterste vorgevoerde belangstelling voor de hogere wereld; in de wijze waarop zij dit als de oorzaak voorleert van ergerlijke toestanden; in hetgeen zij ten eerste geeft over de inwerking en de gevolgen van de kastebegrippen; daar waar zij schrijft over de kinderhuwelijken, over het lot van de kinderverduwen, die niet mogen hertrouwen, over de elende der in zwangerschap verkeerende vrouwen in den tijd harer afzondering, over de ziekten der jonge vrouwen en over de zuigelingensterfte, steeds laat zij verleden en heden op zoodanige wijze verwarrend dooreenloopen, dat niet altijd precies is aan te geven waar het valsche der voorstelling begint. Er is voorts niet alleen rekening te houden met tegenstelling in tijd, maar ook met tegenstelling in plaats. Als men van iets dat hier verleden is, kan zeggen *ginds* is 't nog heden, dan behoort daarin bekend te worden de factor, het element van evolutie. Het is een kenmerkende karaktertrek van het boek van Miss Mayo dat dit streven er juist zoek in gaat.

Wij kunnen (’t blijkt uit het voorgaande) ten volle meevoelen de behoefte, door vooraanstaande Hindoe-Indiërs gevoeld, om op te komen tegen het boek, dat als *Mother India* ook hun aandacht is komen oproepen. Wij waardeeren den steun hun daarbij gegeven door vreemde schrijvers en schrijvers.

Maar nu spijt 't ons de jongste poging in deze richting gedaan toch niet als een gelukkige te kunnen roemen.

De Schr. geeft eerst een weinig verzorgd betoog met vele herhalingen. Dan volgt een reeks aanhangen uit beter gestelde teksten, w.o. een geestige aan Gandhi ontleend. In hoofdstuk III komt de Schr. zelf beter op dreef, en waar hij kwansuis zijn diensten aanbiedt om met de Amerikaanse schrijfster haar boek op nieuw te schrijven werkt hij deze gedachte op zoodanige wijze uit, dat daaraan zijn bekwaamheid als schrijver weer tot haar recht komt. Dit is echter niet voldoende om het geheel aantrekkelijk te maken. Liefst beschouwen wij het als een belofte. Indien hij zich zet tot het samenstellen van een onpartijdig *populair-wetenschappelijk* werk, waarin hetgeen op de blz. 88—89 van de vertaling voorkomt even levendig als daar nader wordt uiteengezet, zal hij inderdaad iets kunnen wegnemen van den indruk van Miss Mayo's boek.

De vertaling van Kooy brengt 't eigenaardige dat zij de kritiek zelf inzet. In een noot trekt zij in twiifel (blz. 7) of de schrijver de ironie van Miss Mayo begrepen heeft. In een andere citeert zij een Hollandsche vertaling (blz. 68) van Miss Mayo's werk,

waarbij zij onnauwkeurigheden signaleert zonder deze nader aan te duiden of te verbeteren.

De titel van het boek, de schrijver, het inleidend woord van Dr. Aletta Jacobs hadden onze verwachtingen hoog gespannen; zij zijn niet bevredigd. G. N.

Van Week tot Week.

Dinsdag 12 tot Maandag 18 Juni.

Ned.-Indon. Verbond. Den 16 en 17en Juli houdt het Nederl.-Indonesisch Verbond op de I.T.A. te Arnhem een 2-daagsch congres. Als sprekers zullen optreden de h.h. Rn. Ms. Mr. Soeripto, Rn. Ms. Noto Soeroto en J. J. Hoogewerff.

Geïnterneerde communisten. Blijkens een door Aneta geseind telegram, bedraagt het aantal aan de Boven-Digoel geïnterneerde communisten 1053, waarbij niet gerekend zijn de leden van het gezin die de interneering deelen en waarvan er reeds 960 zijn opgezonden. In zake de voorstellen tot interneering van nog 254 personen heeft de Regeering nog geen beslissing genomen.

Inlichtingen reizen naar en in Indië. De Alg. Ned. Ver. voor Vreemdelingenverkeer, Lange Voorhout 102, Den Haag, deelt mede dat ze zich beschikbaar stelt voor het verstrekken van gratis inlichtingen over reizen naar en in Ned.-Indië. Voor reizigers die het voornemen hebben naar Indië te gaan zijn op aanvraag en voor zoover de voorraad strekt, brochures aan genoemd adres verkrijgbaar.

Volksraadslid. Weltevreden, 13 Juni (Aneta). Het stembureau van den Volksraad verklaarde in de plaats van den resident Gonggrijp, die voor het lidmaatschap bedankte, gekozen den heer Suermond, assistent-resident te Panaroekan.

De Sultan van Koetei aan den dood ontsnapt. Het Vaderl. van 13 Juni (Avondbl.) vermeldt bijzonderheden over een den Sultan van Koetei den 11en Juni nabij Doorn overkomen auto-ongeval, waarbij Z.H. en de hem vergezellende personen nauwelijks aan den dood zijn ontsnapt.

Univers. examens. Leiden. Doctoraal ex. Indisch recht Mr. A. F. van der Grampel. — Cand. ex. Indisch recht de hr. T. E. F. van Koetsveld. Utrecht. Taalkundig cand. ex. Indologie de heer C. Ensink.

Wageningen. Bevorderd tot doctor in de landbouwkunde (met lof) de hr. F. H. Endert, op proefschrift getiteld: Geslachtstabellen voor Ned.-Ind. boomsoorten naar vegetatieve kenmerken.

Regeeringsgemachtigde. Ter vervanging van Mr. Schrieke, die met verlof naar Europa vertrekt, is benoemd tot Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken, Mr. Ir. H. J. Kiewiet de Jonge.

Resident van Banka. Batavia, 11 Juni (Aneta). Benoemd is tot resident van Banka de heer D. G. Hooyer, thans resident van de afd. Amboina, gouv. der Molukken.

O. A. Westra †. Te 's-Gravenhage is, op den leeftijd van 48 jaar, overleden de heer O. A. Westra, assistent-resident van Ternate.

De zetelverhouding in den Volksraad. Het Comité Nieuw-Indië heeft aan de Tweede Kamer een adres aangeboden, waarin het als zijne meening te kennen geeft, dat het voorstel tot wijziging van de zetelverhouding in den Volksraad zooals het thans bij de Kamer is ahangig gemaakt, onvoorwaardelijk en zonder uitstel dient te worden aangenomen. Het Comité acht het voorstel: 30 Inheemsche leden, 25 Nederlanders en 5 Chinezen billijk en aanbevelenswaardig.

Luitenant-Kolonel J. Witteveen †. Te 's-Gravenhage is, 78 jaar oud, overleden de gep. luitenant-kolonel der infanterie J. Witteveen; tijdens zijne detachering in Oost-Indië verwierf de overledene de Militaire Willemsorde en het ere-teeken voor krijgshandelingen in Atjeh.

1) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de N. R. Cl.

NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve - 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië.
Straits-Settlements. Britsch-Indië. China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. — Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor groote administraties.

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

Anna-Pauwloonastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625

OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

J. M. HERMANS

AANLEGGEN VAN TUINEN

BEGROTINGS - TEEKENINGEN

ADVIEZEN

KON. WILHELMINALAAN 527, DEN HAAG

JAN MESKER & Co.

PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50

DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING

IN MODERNE EN ANTIEKE STIJLEN

VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS

BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”

VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE

IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN

BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING

VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73

GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57

TELEFOON: 11314 EN 12890

TENTOONSTELLING OOST- EN WEST-INDIE

VAN 11 JUNI TOT 28 JULI 1928

Koopt bij voorkeur bij onderstaande Adressen. Denkt ook om de „OUDE STAD“

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM)

Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Mrs. M. ORMOND

82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152
Ladies' Tailoring and Dressmaking
Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN

MELKINRICHTING

„MELBO“

KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,
PERSEN, STOOMEN en VERVEN, is:

G. DE BLAAUW - ARNHEM

HOMMELSCHWEG 81 - MANEGESTRAAT 13
Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm

H. W. MIDDELBEEK, Opticiën

HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

A. M. SMIT & ZN.

Heerenhoeden - Modes

BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN
JOHAN WILLEMS

ARNHEM

Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.

„De Sphinx“, Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.

Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.

„De Porselein Winkel“, Kortestraat 17-18, Telefoon 1286.

Het goede adres in Arnhem
voor alles op 't gebied van
Huishoudelijke Artikelen

Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie.
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES

De naam **ALPINA** waarborgt U kwaliteit

F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

MANEGE J. VAN DEN ELJNDEN
ARNHEM

RIJPAARDEN TE HUUR

Rijles voor leden van de Manege per uur f 3.—, abonne-
ment 20 lessen f 55.—. Voor niet-leden: buitenrijden,
het 1e uur f 4.—, volgende uren f 3.—. Les in de manege
f 4.— per uur. Lidmaatschap f 25.—.

HANDEL IN LUXE RIJ- EN RIJTUIGPAARDEN

— FOTO —
ARTIKELEN **Eapi**

N. KRAMER - KL. OORD 2 - ARNHEM

NA UW BEZOEK AAN DE I.T.A. EEN BEZOEK
AAN HET

KUNSTNIJVERHEIDSHUIS
— DIE OLDE MUNTE —

BAKKERSTR. 56a, ARNHEM - TEL. 294

PERMANENTE TENTOONSTELLING
RUIME KEUZE

ARTISTIEKE GESCHENKEN

HOTEL BELLEVUE (Nieuw)

ARNHEM :: TELEFOON 128
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsbeek
(TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pensie
Restaurant van 5-7 uur.

5557 **CONSTANT MEIJER**

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN

BEZOEKT CABARET-DANCING

STEENSTR. 107 **MODERN** ARNHEM
TELEFOON 97

Optreden van Eerste Rangs Specialiteiten

Elken Vrijdag nieuw Cabaret-Programma

Jazzband-Orkest :: Fijne Parketvloeren

Familie-Pensioen „PARKOORD“

APELDOORNSCHWEG 14 - ARNHEM
Telefoon 2620

Gelegen in de onmiddellijke nabijheid
van Park „Sonsbeek“ en het Velperplein.
Frissche Kamers. Uitstekende Keuken.
Badkamer. **C. A. S. LINTHOUT**

J. W. BAARD - ARNHEM

GLAZENWASSCHERIJ EN SCHOONMAAKBEDRIJF

Fabriek van: MARKIEZEN,

— ZONNESCHERMEN —

JALOEZIEEN en ROLLUIKEN

WESTERVOORTSCHEDIJK 105-106 - TELEF. 136

H. VAN SANTEN

v. h. H. VAN ZOEST

BLOEMENMAGAZIJN

BAKKERSTRAAT 58 - ARNHEM

OUDSTE EN GROOTSTE ZAAK TER PLAATSE

BLOEMWERKEN
in ieder genre

Tel. 356 - Oppericht 1853 - Post-Giro 66102

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

J. VAN WOERDEN

ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM

SPECIAAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zowel jong, belegen als oud - En gros - En detail

RADEMAKERS

BAKKERSTRAAT 61 b-c - Tel. 2631 - ARNHEM

Speciaal Huis voor Fijne Heerenkleeding tegen zeer laag gestelde prijzen

Leveranciers van verschillende Indische families in en om Arnhem. — Steeds een keur van de beste Engelsche stoffen. — Coupeursbezoek op aanvraag. 5594

1ste KLAS HUIS IN

LINGERIE en TRICOTAGE

STEYGER-ROME - ROGGESTRAAT 16
ARNHEM TELEFOON 1509

LUSTEN IN ELKE UITVOERING
MAAKT U **JOS. DIRKSE**
KONINGSTR. 75
ARNHEM TEL. 833

LEVERING VAN ALLE
KUNSTSCHILDER
ARTIKELEN

Een ouderwetsche **REIJNVAAN'S No. 116**
Borneo-Sigaar

Een UITmuntende Sigaar voor 8 cent

* Sigarenmagazijn „De Winter”

P. A. BOTTINGA

Koningstraat 5 - ARNHEM - Telefoon 116

Rustig Zomer- en Winterverblijf

HOTEL-DENSION-THEETUIN

JONCKERBOSCH
HATERT BIJ NIJMEGEN
TELEFOON 888

PROSPECTUS MET ALLE INLICHTINGEN GRATIS.
S. J. MULDER —:— EXPLOITANT

Eigen Park en Bosch (ca. 24 H.A.)

Vijvers

Tennisbaan

Garage - Stalling

Alle gemakken: Electr. licht, koud

en warm stroom, water, badkamer,

ruime zit-slaap-kamers,

conversatie-, lees- en muziekzaal.

Dames- en Heeren-Kapperssalon.

Deftig - Rustig Degelijk

Prima keuken

WONINGINRICHTING „HESTIA”

ARNHEM - TOONKAMERS: KERKSTR. 28 - TEL. 2903

GEHEELE MEUBILEERINGEN

ONTWERPERS

PIET IZEREN

Binnenhuis-Architect

G. FEENSTRA

Architect B. N. A.

Adviezen en inlichtingen bij:
J. A. KRUDOP - HEES
bij Nijmegen - Tel. 1106

Fa. FRIEDRICH HOFSTEDÉ - ARNHEM

BAKKERSTRAAT 66 :: TELEFOON 520

ALLE SOORTEN INSTRUMENTEN
EN ONDERDEELLEN IN GROOTE
KEUZE STEEDS VOORHANDEN!!

MUZIEKINSTRUMENTENHANDEL

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL

ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem 5566

HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE.
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS.

Studio Moonen

PASTOORSTRAAT 9

ARNHEM :: TEL. 3420

UW Fotograaf??

A.I.C.

De A.I.C. belast zich met de uitvoering van elektrische sterk- en zwakstroominstallatiën.

De A.I.C. zorgt voor complete sanitaire inrichtingen en warmwatervoorzieningen.

De A.I.C. heeft een ruime sortering elektrische-, gas- en sanitaire artikelen.

De A.I.C. geeft gratis deskundige adviezen en maakt plannen en begrotingen kosteloos.

De A.I.C. is het beste, meest vertrouwde en goedkoopste adres.

Wendt U daarom tot de 5553

N.V. Algem. Installatie Compagnie

Koningstraat 48 - Arnhem - Tel. 404

Aanbevolen adres door vele Indische families.

RADIO TECHN. INGENIEURS-BUREAU

WANTING & LUDWIG

NIJWE PLEIN 30 - TEL. 3180 - ARNHEM

Hoofdvertegenwoordiger der N.S.F. 5552

BEZOEKT STAND 41 DER I.T.A.

Ruime keuze TROPENTOESTELLEN onder garantie

woordigd is en beginnen dan met een woord van grooten lof voor den kunstzinnigen architect, die, zooals hij het zelf uitdrukt: „zoo goed met Indisch materiaal kan werken”. Dit heeft hij reeds meer dan eens bij het inrichten van, zij 't dan ook veel kleinere tentoonstellingen, o.a. die van de afdeling Rotterdam der Ver. „Oost en West” en van „Boeatan” in de Gothische zaal en in Hotel „de Witte Brug”, laatstelijk weer bij de verbouwing der Toonkamers in Heulstraat 19 te 's-Gravenhage ontegenzeggelijk bewezen. Ook nu weer schrijft de verslaggever van de *Nieuwe Rott. Courant* in het hoofdartikel, aan de opening der „Ita” gewijd, o.m.:

„De tentoonstellingsgebouwen, restaurants en hulplokaleiten zijn alle ontworpen door den binnenhuisarchitect, onzen stadgenoot N. P. de Koo, die er ook hier weer in geslaagd is om met gebruik van de pure kleuren, in breede vakken en randen tegen elkaar gezet, aan de architecturaal pretentielooze getimmerden een vroolijk en levendig aanzien te geven. Misschien ware het aan de „Indische sfeer” ten goede gekomen, indien er ook meer met typisch Indische kleuren gewerkt was, met het diepe indigo-blauw, de gloeiende roodbruinen, de warme sienna's, het fonkelende emeraldgroen — maar we weten met hoe beperkte middelen er gewoerd moest worden. Het geheel van gebouwen, telkens onderbroken door het nog altijd frissche voorjaarsgroen, waartegen de banieren zoo feestelijk neerhangen, maakt een vroolijken indruk en doet den bouwmeester alle eer aan. Zoo ook het interieur der lokaleiten, dat eveneens met eenvoudige middelen, in hoofdzaak met kleurwerking, aantrekkelijk is gemaakt.”

Menigeen, die uit voorliefde voor ongerept natuurschoon, gemeend heeft, dat dit oude Buiten met zijn typisch „Kasteel” jammerlijk ontwijd zou worden door het daarin opzetten van tijdelijke tentoonstellings-gevaarten, zal moeten toegeven, dat het den heer de Koo toch wonderbaar goed gelukt is, door de smaakvolle plaatsing zijner gebouwen — speciaal ook van het schilderachtige Batakhuus — eveneens door de fijne verzorging der bijkomstigheden — zie o.a. de bloemenbakjes boven de waterleidingkraantjes met drinkbekers voorzien — van het geheel iets zéér aantrekkelijks te maken. Waarlijk geen kleine kunstprestatie!

De clou der Tentoonstelling.

Van vele kanten hoort men: de clou dezer tentoonstelling is de Moluksche Zeetuin. Welk een zeldzame eigenaardigheid deze met veel moeiten verkregen verzameling van den heer J. H. Soumokol moge zijn, van hoeveel wetenschappelijke waarde wellicht ook, uit een kunstooipunt beschouwt, staat zij bij vele andere bezienswaardigheden der „Ita” verre ten achter, hetgeen dan ook niet te verwonderen is, daar het zeer uitgebreide doode materiaal in een compacte ruimte moest worden opgestapeld, zeer onvolkomen de wijde zee nabootsend, zoodat geen flauw beeld verkregen wordt dier indrukwekkende levende natuur, zoo schitterend door Häckel beschreven. Hetzelfde geldt van de kunstmatige Delische diorama's.

Wat wij de clou dezer tentoonstelling zouden noemen is: de onvergelykelijk schoone inzending van mevrouw Moojen-Engelbregt. Zoowel wat kunstgehalte, als wat smaakvolle uitstalling betreft, spant deze de kroon. Zelfs het Koninklijk Koloniaal Instituut „in het klein”, zooals het heet, met de door H. M. de Koningin in bruikleen af-

Belangstelling voor West-Indië. De uitstalling in den Valkenboschboekhandel, Copernicusplein 12, Den Haag, van West-Indische boeken, kaarten, platen, foto's enz., opgeuisierd door ethnographica van Suriname en Curaçao, waarop in het vorig K.W. (rubriek Suriname) de aandacht werd gevestigd, ondervindt veel belangstelling, zoodat besloten is deze tentoonstelling nog een week te verlengen, nl. tot en met Zaterdag 23 dezer.

Met verlof. Batavia, 16 Juni (Aneta). Aan den secretaris van den Volksraad, Mr. W. H. van Helsingden en aan den hr. Gobée, waarnemend adviseur voor Inlandsche Zaken, is acht maanden verlof naar Nederland verleend.

De Koningin-Moeder bezoekt het Koloniaal Instituut. Den 16en dezer heeft H. M. de Koningin-Moeder een bezoek gebracht aan het Koloniaal Instituut ter bezichtiging van het gebouw en het museum. H. M. werd ontvangen door Jhr. Mr. Dr. A. Röell voorzitter, en den heer E. P. Westerveld, secretaris van het Kol. Inst.

Burgemeester van Bandoeng. Buitenzorg, 18 Juni (Aneta). Tot burgemeester van Bandoeng is benoemd de heer Von Wolzogen Kühr.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Kunst op de „Ita”.

Voor de op 11 dezer te Arnhem plechtig geopende Indische Tentoonstelling in het park „Zyppendaal” blijft de dagbladders verblijdende aandacht vragen; wij willen hier nog enkele woorden wijden speciaal aan de kunst die daar vertegen-

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.

in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”

FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG

Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen

FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag

Pansierstraat 48, Scheveningen

gestane weefsels, feestgeschenken van Indische vorsten, haalt daar niet bij.

Op nog geen enkele binnen- of buitenlandse expositie is zulk een pracht-collectie Balische kunst op zoo eenvoudige, tegelijk schoone wijze getoond, hetgeen zeker wel in dubbele mate getuigt voor den kunstmaak der verzamelaarster, zoowel bij den inkoop ginder, als bij de schikking hier. Dit te bewonderen, is alleen reeds een gang naar de „Ita” waard.

Terecht vermeldt de catalogus o.m.:

„Treedt men de afdeling Bali binnen, dan treft op het eerste gezicht de rijkdom in kleur en ornament. De weefsels, die uitsluitend voor kleeding dienen, worden door vrouwen en meisjes, ook nu nog, zelf geweven. Ze zijn meestal van zijde, in ruit- of streepatroom; met goud- en zilverdraad of veelkleurige zijde doorweven *songket*, of wel het fraaie ornament is verkregen door het *ikat-procédé*.

„De *kains prada* (welk een rijke prachtstukken ziet men hier tusschen de stemmige *kains Tenganan* aan den wand! — Red.), die uitsluitend bij feestelijke gelegenheden gebruikt worden, zijn dikwijls in hun ornamentatie schitterende voorbeelden van goede vlakvulling.

„Nog op andere wijze blijkt, dat de Baliërs bekwame tekenaars zijn. Op de wanden der godenhuisen, in de woningen der gegoeden en bij feestelijke gelegenheden in de open loodsen langs den dakrand vindt men hunne teekeningen, uit de vrije hand op gesteven doek geschilderd, met verwarloozing van alle perspectief, maar soms tot in de kleinste details uitgewerkt. Het zijn voorstellingen uit hun heldenverhalen, die dikwijls bewonderenswaardig zijn in de groepeerings van groote massa's (zie b.v. de imponerend fraaie schildering tegen den achterwand. — Red.).

„Ook andere takken van kunstnijverheid worden door den Baliër met succes beoefend. Als beeldhouwer in steen en hout toont hij zich een meester, terwijl hij zijn lust tot versieren toepast op het kleinste voorwerp van dagelijksch gebruik, zoowel als in de kostbare ivoren en gouden krisheften en de offerschalen, gedreven in zilver en goud, die in de tempels gebruikt worden.”

Van alle deze kunststukken zijn de meest smaakvolle exemplaren hier vertegenwoordigd en zoo gegroepeerd, dat ieder voorwerp goed tot zijn recht komt.

De „stand” van Boeatan.

Natuurlijk neemt ook „Boeatan” op de Ita een — zij 't dan ook zeer bescheiden — plaatsje in, nl. in gebouw B, aan de rechterzijde van den ingang af, achter het groote Japarasche scherm en naast de serre, waarin de tropische planten staan. Hoewel in een vrij donker hoekje, achteraf, is toch met het tentoonstellen van mooie kunstnijverheid een sierlijk fleurig geheel gevormd door groote bloemruikers, geschenk uit Arnhemse tuinen, in reuze-*tempolongs*, opgevoolijkt. Aan de wanden, ook langs den doorloop hangen vroolijke, lichte *tikers*, *toedoengs* en *toeloeps* (matten, hoeden en deksels) afgewisseld door kleurige weefsels (*songkets* en *plangi's*), in het midden tegen den wand een *dotot* (gebatikt feestkleed) met blauw middenveld en decoratieve pijlenrand, geflankeerd door goudweefsels uit de Padangsche Bovenlanden en een paar prachtige *kain-pandjans* van Solo, ook *ikat*-weefsels uit de verschillende kleine Soenda-eilanden zijn in groote verscheidenheid vertegenwoordigd, terwijl op de toonbanken allerlei kleinigheden ter keuze der koper liggen, want „Boeatan” is de eenige „stand”, waar verkocht mag worden, — behalve dan bij de *toekangs* (werkende kunstnijveren), die verkoopen wat zij vervaardigen.

Met zeer loffelijk betoon van belangstelling is de hulp voor den verkoop, onder leiding van Boeatan's bestuur, ter hand genomen door Arnhemse dames en heeren, die er elkander dagelijks afwisselen.

Moge menige Ita-bezoeker een *souvenir* mee naar huis nemen, ook ter bevordering van Boeatan's doel en streven!

Stand der Koloniale School.

Naast Boeatan, eveneens achter de groote, veel

1) Er is ook geen standhuur betaald! — Red.

plaats beslaande inzendingen der Deventersche „Koloniale Instellingen”, heeft de Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes (Westeinde 46 te 's-Gravenhage) een plaatsje gekregen. Ook daar worden dagelijks aan belangstellenden de noodige uitleggingen gegeven omtrent deze nuttige inrichting, waar reeds, sinds haar nog maar kort bestaan, toch reeds aan meer dan 400 jonge vrouwen de *levenskunst* voor de tropen wordt onderwezen. En met succes, zooals blijkt uit de prettig, opgewekte brieven, welke het bestuur der school voortdurend van oud-leerlingen uit verschillende streken van Indië mocht ontvangen.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Nederlandsche Roeping.

Bij de opening van den Volksraad op 15 Mei j.l. sprak de Gouverneur-Generaal over den *Politieken* en den *Financieelen Toestand* (*Bat. Nwsbl.* 15/5). Over de Nederlandsche Leiding en de Nederlandsche Roeping zeide Z.Exc. het volgende: Alleen toch bij rust en orde wordt der Regeering de gelegenheid gegeven om metterdaad de overtuiging te vestigen en te bevestigen, dat de Nederlandsche leiding, welke in Indië nog voor een onafzienbare toekomst niet kan worden gemist, de hooge taak vervult om geluk en welvaart onder de bevolking te verspreiden en haar maatschappelijk, economisch en staatkundig geleidelijk op te heffen tot een zoodanig peil, dat de effectieve Nederlandsche leiding kan worden ontbeerd. Het oog richtend op deze eminente belangen, wil ik de hoop uitspreken, dat de gezonde zin voor zelfbehoud mede een sterke dam zal blijken tegen die nationalistische stroomingen, welke zich in extremistische richting bewegen, en tegen den invloed van de valsche leuzen, waaronder gepoogd wordt die richting ingang te doen vinden. Want al vinden die leuzen geen weerklank en kunnen zij dien ook niet vinden — daar waar realiteitsbesef en vermogen tot zelfcritiek nog niet geheel verloren zijn gegaan — dat daarin niettemin ernstige gevaren schuilen, behoeft ik wel nauwelijks te zeggen. Tot de schadelijke gevolgen van de propaganda, welke ik hier op het oog heb, reken ik niet in de laatste plaats het betreutenswaardige feit, dat zij, in Nederland zoowel als in Indië, in veler geest verwarring sticht en vele tongen en pennen in onrustige beweging brengt over vragen omtrent de positie van het Nederlandsche bewind in Indië, die binnen den gezichtseinder der practische politiek geen vragen zijn. Er mag immers geen twijfel over bestaan, dat Nederland zijn hooge roeping tegenover de door de historie aan zijn zorgen toevertrouwde bevolking en zijn hooge moreele aansprakelijkheid voor de belangen van die bevolking op onvergeeflijke wijze zou miskennen, indien het zich terugtrok, voordat die roeping ten volle is vervuld. Een niet minder betreutenswaardig symptoom van de gestichte verwarring is dat door de bedoelde propaganda bij velen ook het gezonde, opbouwende en daarom de sympathie van alle weldenkenden verdienende nationalisme zelf in discredit wordt gebracht. Voor een deel is dit intusschen ook hieraan te wijten dat zij, in wie dit gezonde nationalisme belichaamt is, in weerwil van hun gelukkig overwegende getalsterkte, door het luidruchtig opdringen van een kleine groep uiterst-linkschen in eene precare positie komen te verkeren, welke het hun blijkbaar moeilijk maakt naar buiten te toonen, hoever zij daarvan afstaan en op welke wijze zij zich daartegen te weer stellen. De hieruit voortvloeiende misverstanden worden in niet geringe mate in de hand gewerkt door de vaak vernomen, schijnbaar juiste doch inderdaad misleidende stelling, dat het geen verschil van doel, doch slechts verschil van inzicht omtrent de middelen is, hetwelk de evolutionnaire en de revolutionnaire nationalistes verdeeld houdt. Alsof de pupil, in wiens gedachten-gang het einde der voorgedij alleen het resultaat van een natuurlijk — en derhalve geleidelijk — groei-proces kan zijn, niet ook in beginsel een gansch ander standpunt inneemt dan zijn medepupil, die meent zijn emancipatie te kunnen forceeren door zijn voorged naar het leven te staan. Alsof voorts geen fundamenteel onderscheid zou bestaan tusschen hen, die de Nederlandsche leiding — met al-

les wat deze tot stand heeft gebracht en brengt zien en aanvaarden, als den eenigen te hunner schikking staanden hefboom, waarmede zij verder door eigen inspanning het niveau hunner idealen kunnen bereiken, en degenen, die op vernietiging van dien hefboom uit zijn. Alsof het, slotte, voor de bevolking slechts een verschil van ondergeschikte beteekenis zou uitmaken, onder bescherming van de bestaande orde van zaken rustig te kunnen voortarbeiden en de aanwezige kiemen van volkskracht geleidelijk tot hare natuurlijke, bovenal op economisch gebied zoo noodzakelijke ontplooiing te laten komen, of slachtoffer worden van de vernietiging van vrede, welvaart geluk, welke van een ontijdig einde van Nederland's leiding het onafwendbaar gevolg zou zijn.

In dit verband verdienen aandacht: *De L. Nwsbl.* (7/5 „Kol. zaken in Nederland”; 8/5 „Een teeken 10/5 „S.D.A.P. en Liga”; 12/5 „Betrapt”), het *Bat. Nwsbl.* (10/5 „In- en uitpraten”; 12/5 „De Britsche Indische hervormingscommissie”, „Engeland Egypte”), het *Soer. Hbl.* (8/5 „Nieuwe beleidsbeleid”, *Th. Ligthart*; 16/5 „De Volksraad opend”) en *De Sum. Post* (15/5 „Middelen groot-landbouw”).

Geen gezin, geen volk. Bali.

Van alle Mohamedaansche huwelijken in Nederlandsch-Indië, in totaal 9.146.245, zouden slechts 178.6 — d.i. 1.9 pCt. — polygaam zijn. Het aantal echtscheidingen echter is groot. In 1927 kwamen bij voor in het district Magelang 321 huwel. 118 echtsch., in Bandoeng resp. 4590 en 4581, in Lombok 2039 en 1290, in Tjimahi 2729 en 2062 en in Bantjaran 1145 en 1376. Iedere vrouw staat steeds voor de dreiging der verstooting; iedere willekeurige vrouw die haar huis passeert, kan over eene weelderige plaats hebben ingenomen. Het Inlandsche gezinsleven wordt — constateert het *Soer. Hbl.* (3/5 3de bl. Z.) — geteisterd door de ontelbare echtscheidingen. Bijna zou men moeten zeggen: *er is geen gezin*. Men gaat in Inlandsche kringen gewelddadig tekeer tegen de bemoeienis der Overheid met huwelijken. Ware het niet beter, dat de *Inlandsche hervormers* zich met al hun krachten wierpen op de groote en alles beheerschende werk: *de vernieuwing van een behoorlijk gezin*? Want dit is er niet. Het begin van het sociale leven: de gezinsvorming is in Indië een parodie. Men werkt aan den opbouw van Indië en de basis voor een hoogere formatie er niet. Men vraagt om een *Indonesté*..... en er is bijna niets dat lijkt op een behoorlijk gezin, althans wat de massa betreft.

Villanus vervolgt in het *Soer. Hbl.* (8, 9, 10 en 11/5) zijne reisbrieven over Bali. Het getal der tempels, haast alle rijk geornamenteerd, haast alle wonderen van vorm en kleur, is legio. Een desheffend vier „poera's”. In die tempels ziet men alle wegen het beeld van *de weduwe*, het afzichtelijk wezen, dat in een der mooiste van de doodontenpels zelfs met gruwelijkheid, tot in het fel obscene is voorgesteld. De weduwe, dat is de vrouw, door haar schuld vloek gebracht heeft over haar echtgenoot, die zich in de triwangsa met haar den man behoorde te laten verbranden. Maar die, zij moet blijven leven, omdat het Nederlandsche bewind de vrome daad van de sati niet meer duldt, de practijk *een behoorlijk behandelde vrouw* is Bali. In het volk der soedra's, waar de weduweverbranding nooit was toegelaten, is de positie van weduwe niet anders dan elders in den archipel.

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (5/5 „Levenshervorming noodzakelijk”).

Oud-strijders.

De Loc. (10/5, blz. 3 en 11) vestigt de aandacht op de artikelen van *Henri van Wermeskerken* (*De Loc.* 10 en 11/5, blz. 8 en 21) over de pensioenen (voor 1920) van de oud-strijders. Het blad acht het noodig dat *wederom* de Volksraad zich doet hooren en dat *wederom* de Landvoogd voor de keus gesteld zal worden wensch en wil van den Volksraad negeeren en de oud-strijders in de ellende te laten dan wel eindelijk recht te doen.

Gevangenisarbeid.

Er is geklaagd over de concurrentie, welke gevangenen in Indië den middenstand aandoeft doordat men de gestraften arbeid laat verrichten die meer nut afwerpt dan de arbeid van vroeger jaren, toen grassprietjes uittrekken en steenen tot de dagtaak van den gevangene behoorden. Zij werden echter toen ook voor *wegenaanleg* bezigd, waardoor een groote besparing werd verkregen. Thans moet men voor het maken van een tracé in Djambi f 4 per dag voor een vrijen koelbetalen, terwijl er dure gevangenen worden bezigd, waarin de gestraften een heerenleven lijden. *De Java-Bode* (9/5) vraagt zich af of economisch werken is — wenschde de gestraften evenals vroeger, bij den aanleg van wegen en andere, voor de gemeenschap nuttige openbare werken, te werk te stellen. Een groote besparing op uitgaven voor landswerken zal hiervan het ge-

zijn. Het eenige bezwaar zou zijn, dat de straf niet zoo gevoeld wordt, doch ook in de gevangnissen genieten de Inlandsche gestraften een vrijheid van beweging, welke hunne Hollandsche lotgenooten hen benijden kunnen. Die laatsten hebben het heel wat slechter.

Adoptie. Woekercontracten.

Mr. E. schrijft in het *Bat. Nwsbl.* (11 en 12/5 "Causerieën over Indisch Recht") over adoptie. Hij neemt geen genoegen met een onbelangrijke wetswijziging, zooals het Nederlandsche ontwerp-Donner dit voorstelt. In Indië geldt een specifiek-Indisch belang, het betreft specifiek-Indische maatschappelijke toestanden. En ons burgerlijk recht wordt niet meer in Nederland, maar in Indië vastgesteld. Wij hebben hier een jeugdigen Volksraad en een voortvarende Europeesche bevolkingsgroep, die zich beijvert haar rechtsbehoeften verwezenlijkt te krijgen. Wanneer voor het onderwerp maar belangstelling gewekt wordt, wanneer men maar gaat zien, dat door wederinvoering van adoptie een groot maatschappelijk belang zal gediend zijn, dan twijfelt de schrijver er niet aan, of ook de wetgevende machine zal in beweging komen. Hier valt niets goeds te doen.

In de *Java-Bode* (9 en 10/5) bepleit v. S. het systeem van *homoeopathische woekerbestrijding*. Hij vraagt o.m. of het niet op den weg van het *Indo-Eur.-Verbond* ligt om krachtig den woeker te bestrijden.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Het Javanisme.

Een artikel in de *Darmokondo* (nationalistisch, Solo) van 1 April bespreekt het merkbaar streven enkele Gouvernementslanden naar herstel van het Javanisme, zoowel in kleding als in ander opgeweld. Ook het Solosche Rijk, het centrum van de Javaansche cultuur, schijnt niet te willen achterblijven, want er zijn bepalingen in het leven gepropen om gebruik te maken van het Javaansche letterschrift volgens de beslissingen van „Radio Boestoko” e.a. Schrijver gispt de gewoonte in een Rijkskantoren, waar het personeel in jassen op kantoor komt. De opvatting dat deze kleedermacht voor tournee's op het terrein gemakkelijker is, kan schrijver niet beamen, vooral als men daar nog bedenkt dat tournee's maken tot de dienstverzaamheden behoort en men dan dus de verschte costuums moet dragen.

Kraton en politiek.

Onder dit hoofd schrijft de redactie van *Sedjo* (Jav. nation., Djokja) dat een adellijke eens gesproken heeft van de moeilijke positie waarin de kraton thans verkeert. Zij zit tusschen twee heete kanten, n.l. aan den eenen kant het volk en aan den anderen kant de Regeering. Wil de kraton zich handhaven, dan dient zij, volgens de meening van den spreker, ten opzichte van beide partijen een neutraal standpunt in te nemen. Daarbij moet zij zich onontbeerlijk maken, w.z. zorgen dat de wereld haar bestaan erkent en ook wenscht te handhaven. Als voorbeeld hiervan geeft de spreker de verhouding van het rijk van Monaco, dat door de andere Europeesche Mogendheden wordt gespaard, omdat zij het noodig hebben. Om dat te kunnen bereiken, moet dus de kraton van zich kunnen doen spreken. En de beste en gemakkelijkste weg is de culturele weg. Zij moet haar kunst- en cultuuruitingen in het internationaal verkeer brengen. In deze richting werkt momenteel reeds het Mangkoenegaransche Kraton (Djokja).

De redactie zegt de boven ontvouwde opvatting kunnen onderschrijven en bevestigt dat tot nu toe de vorsten zich op politiek terrein steeds neutraal hebben gehouden. De veelbesproken kwestie van het bezoek van den sultan van Djokja aan het congres van het I.E.V., noemt zij een juist gezicht van den sultan die, meegaande met den tijd, zich op de hoogte wenscht te stellen van de roomingen. De redactie is er zoo goed als zeker van dat de sultan eventuele congressen van andere groote vereenigingen later ook zal bezoeken.

De nationalist en het Communisme.

In de *Soeloeh Indonesia Moeda* (orgaan der Indon. en Alg. Studieclubs) over April, vinden wij een lang artikel, waarin de schrijver, na een reeks uitweidingen en beschouwingen over het communisme, zijn meening ten beste geeft over de verhouding, die de nationalist tegenover het communisme moet aannemen. Na den opstand, zegt schrijver, had de nationalist zijn houding tegenover het communisme te herzien en opnieuw te bepalen. Het communisme heeft in Indië wat achtergelaten, misschien niet in materieel opzicht, maar dan toch wel zedelijk. Als resultaat heeft het ons bijv. achtergelaten, geschiktheid van het volk om zich te organiseeren. Eenige predispositie (?) over bonden vormen, in bonden

georganiseerd zich te doen gelden, eenigen invloed uit te oefenen op de eigen lotsbestemming, is dan toch maar gewonnen. Deze erfenis, vervolgt schrijver, moeten wij dankbaar aanvaarden. Wij staan misschien afkeerig tegenover het communisme, maar de communisten, die bij de bedevaart der voormannen naar Digoel, zijn achtergelaten op Java en andere eilanden, zijn voor ons Indonesiërs. Als nationalist kunnen wij niet anders dan ons hun lot aantrekken.

Schrijver herinnert in dit verband aan wat een der Indische nationalist gezegd heeft: „tega larané, ora tega patiné” (wel zijn ziekte, maar niet zijn dood kunnen aanzien). Schrijver wil geen politieke vereeniging aanbevelen, daar elke vereeniging, die naar het doel leidt, volgens hem goed is. Doch, zegt hij, de leiders moeten nu den boer opgaan.

Indië zonder Westersche leiding.

Een schrijver, Abdul Karim, geeft in het hiervoor genoemde maandblad, antwoord op een reeds vele malen door velen gestelde vraag, n.l. wat er van Indië zou worden als het plotseling aan zichzelf zou overgelaten worden. Aanleiding hiertoe vindt schrijver in een artikel in de „Indische Courant”, getiteld: „Dubbele les”, waarin o.m. gezegd werd: „Laat de Indische bevolking terdege beseffen dat onder Westersche leiding vrede, welvaart en orde haar deel zijn en dat chaos, de terreur en de voortdurende onderlinge strijd er voor in de plaats zouden treden, zoo de extremistische nationalist in staat waren om hun doel te bereiken”.

Volgens den heer Abdul Karim maakt het blad naar twee kanten fouten: ten eerste dat er vrede, welvaart en orde heerschen in Indië. Vrede en orde in zoverre, zegt schrijver, als er voldoende politiemacht is. Wat welvaart betreft, volgens een recente publicatie van den Volkenbond is het export-percentage van Indonesië in 1924 — 230,4. Hoe kan men van welvaart spreken, waar het evenwicht tusschen in- en uitvoer zoo verbroken is?

Ten tweede, dat chaos en terreur enz. zouden optreden, ja, het zal een chaos wezen van dezelfde soort als heerschte in Frankrijk na de onthoofding van Louis XVI, den lof van welke Fransche revolutie iedereen nu zingt, met of zonder chaos.

Bovenstaande uitspraken geven o.i. een merkwaardig staaltje van de oppervlakkigheid waarmee en de gemoedsstemming waarin sommige „volksvoorlichters” in Indië belangrijke kwesties uitmaken. — Red.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Een interessante historische uitgave.

Bij A. Oosthoek te Utrecht is verschenen (als overdruk van het Oudheidkundig Jaarboek, jaarg. VIII, afl. 1—2):

De gebouwen van de Oost-Indische Compagnie en van de West-Compagnie in Nederland, uitgegeven onder redactie van Mr. Dr. J. C. Overvoorde en P. de Roo de la Faille.

Dit werk is ondernomen op initiatief van het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië en den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond; door allerlei omstandigheden zijn met de voorbereiding der uitgave vele jaren heengegaan, maar ten slotte is het resultaat zoodanig, dat beide lichamen zich kunnen beroemen op het tot stand komen eener publicatie van blijvende historische waarde, niet alleen door den tekst, doch ook door de interessante illustraties, welke de herinnering aan de eens zoo machtige handels-lichamen, waaraan Nederland zijne betekenis als groote Koloniale mogendheid te danken heeft, levendig houden.

In een uitvoerige inleiding, door den schrijver bescheiden genoemd „Een woord vooraf”, geeft de heer P. de Roo de Faille een levendige schets van het bedrijf der Compagnieën, hare samenstelling, de uitbreiding harer macht en verval, hare verhouding tot den Staat enz., waarna de eigenlijke beschrijving der gebouwen en andere monumenten volgt, welke bestonden en gelukkig deels nog bestaan, voornamelijk in de steden, waar de „Kamers” der Comp. gevestigd waren.

Eerst komen de gebouwen der Oost-Indische Compagnie aan de beurt en wel te Amsterdam, beschreven door Mr. J. C. Overvoorde; Middelburg, door Dr. W. S. Unger; Delft (Mr. L. G. N. Bouricius); Delfshaven en Rotterdam (Dr. E. Wiersum); Hoorn (J. C. Kerkmeijer); Enkhuizen (D. Brouwer); 's-Gravenhage (Mr. R. Bijlsma). Daarop volgt de West-Ind. Comp.: Amsterdam en 's-Gravenhage, door Mr. Dr. J. C. Overvoorde; Middelburg (Dr. W. S. Unger); Delft (Mr. L. G. N. Bouricius); Rotterdam (Dr. E. W. Wiersum); Dordrecht (J. L. van Dalen); Hoorn (J. C. Kerkmeijer); Enkhuizen (D. Brouwer); Groningen (Dr. H. P. Koster).

Aan de typografische uitvoering van dit kostelijke werk is eveneens veel werk besteed; de uitgever Oosthoek heeft er alle eer van.

Koloniaal Instituut.

Wederom is er een geïllustreerde gids verschenen, welke de afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut ten gerieve der beoekers van het Museum dier afdeling in druk verspreidt. Deze jongste wegwijzer getiteld: „Hindoeïme”, is samengesteld door Prof. Dr. N. J. Krom.

Na eenige inleidende beschouwingen, o.a. over het ontstaan, het karakter en de ontwikkeling der Hindoe-Javaansche cultuur en kunst, leidt Prof. Kr. de bezoekers als 't ware rond door de verschillende vertrekken, waar de voorwerpen zijn tentoongesteld, die op genoemde onderwerpen betrekking hebben.

De Indische Gids.

De Juni-aflevering opent met het eerste gedeelte eener beschouwing van den heer H. Zondervan over de economische ontwikkeling van Nederlandsch-Borneo. — De hoofdredacteur de heer G. Nypels, geeft onder het opschrift: „Het Amerikaansch-Nederlandsch grensgeschied” een historische uiteenzetting van onze betrekkingen met het eilandje Palmas of Miangas, waarover het geschied heeft geloopt; na kennisneming van het artikel komt de lezer tot de gevolgtrekking, dat het niet meer dan logisch is dat de Zwitsersche arbiter Max Huber het eiland aan Nederland heeft toegewezen. — De heer H. Th. Hoven vindt eene waardeerende bespreking aan: „De zesde wetenschappelijke balans van het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië”. — De heer G. B. J. van Heuven vervolgt zijn artikelenreeks over het onderwijs in Indië gedurende den Compagniestijd. — Onder het opschrift Indië en de Volksvertegenwoordiging, geeft Mr. J. J. van Bolhuis zijne indrukken over de besprekingen in de eerste Kamer met betrekking op de Ind. begroting en die van Curaçao, en op de Radiowet in verband met een Indischen zender. — Overigens bevat deze afl. de gewone maandelijksche rubrieken: *Varia*—Revue van brochures enz. — Buitenland. — Koloniale literatuur.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Juni-afl. De Corantijn, de westelijke grensrivier van Suriname en haar rechter-zijrivier de Kabalebo, door C. van Drimmelen. — Boekmiers en Flibustiers [vrijbuiters die in de 17e en 18e eeuw vooral de West onveilig maakten], door C. K. Kesler. — Zeer aanmoedigende uitkomsten van lepra-behandeling, door Jhr. L. C. van Panhuys. — De leprabestrijding met de *Hydnocarpus*-olie is geen nieuwe Engelsche uitvinding, door F. P. Schuitemaker (ontleend aan „De Surinamer”).

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van N-I.

Afl. 1 van deel 84 heeft den volgende inhoud: *Spraakkundige schets van de taal der Mentawai-eilanden*, door (wijlen Dr.) N. Adriani. — *De plaatsing der Rama-reliefs van Tjandi Lara-Djonggrang en de zonne-omloop*, door Dr. F. W. Stutterheim. — *Een en ander over Pieter Lintgens* (Amsterdamsch koopman in den eersten tijd der O.-I. Compagnie), door Dr. J. W. IJzerman (met Aanteekeningen en Bijlagen). — *Notulen van Vergaderingen en jaarverslag over 1927 van het Kon. Inst. v. d. T., L. en V.k. v. N.-I.*

Inter-Ocean.

De zeer fraai geïll. Febr.-afl. heeft met betrekking op Indië den volgende inhoud: *Mighty sentinels of West-Java. Mountaineering guide to West Java*, by R. P. Anderson. — *Krakatao (Supplement)*. — *Flowers of death*, by D. Davies-Moore. — *Travellers' trails in Java*, by H. Salomonson.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

De Juni-afl. is geheel gevuld met eene bijdrage van Dr. W. Rassers, getiteld: „Naar aanleiding van eenige maskers van Borneo.” De bij het artikel geplaatste afbeeldingen (reproductie, van maskers in 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden) zijn buitengewoon interessant. De schr. deelt de maskers in naar bepaalde gebieden; een gedeelte is afkomstig uit de West-Afd., een tweede uit Midden-Borneo, en een derde meer uit het zuiden van het eiland. Met deze indeeling naar de plaats van herkomst gaat een markant verschil gepaard in het gebruik dat van deze voorwerpen gemaakt wordt. Overal kent n.l. de bevolking bepaalde feesten, bij welke zij zich tot het vervaardigen en dragen van maskers gedrongen voelt, maar in elk gebied zijn dat totaal andere plechtigheden. Omtrent de motieven welke tot het gebruik van maskers hebben geleid, kan schr. geen definitieve verklaring geven; de gewone opvatting is dat de gemaskerden booze monsters voorstellen, die dan op hunne beurt tot taak krijgen, andere booze geesten af te weren. Ook ziet schr. eenig verband tusschen het maskergebruik en de betekenis der zgn. ham-

patongs, d. z. houten palen waarvan de bovendeelen tot schrikverwekkende beelden zijn bewerkt.

De Indische Mercur.

No. 23 (6 Juni). Het Ned.-Indische Boschwezen gedurende 1926, door Prof. A. te Wechel. — Handboek voor de administratie in de Java-suikerindustrie, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — De verbetering van de witsuikerkwaliteit. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijkse rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over economische zaken. — arbeidsvraagstukken — nijverheid — delfstoffen en metalen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 44 (28 April). De Citronella-olieindustrie. — Wenken voor het meer loonend maken der rubbercultuur (vervolg). — Vermenigvuldiging langs natuurlijke weg, door W. H. de Jong. — Indisch fruit in Nederland. — Over landbouw-evolutie en -tentoonstellingen op Malakka. — Tabak brengt poëzie.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 9 (1 Mei). Ranken, de vingers der planten (met ill.). — De patchouli, door C. Chalot (met ill.). — Woningen voor cultuur-employé's door Ir. C. O. Weisz (met afb.). — Brusselsch witlof, door W. H. de Jong. — Pioniers voor Europeesche gewassen in Indië, door S. Kalf. — Eenige waarnemingen betreffende violet wortelrot bij thee, door A. C. Tunstall. — Opmerkingen over koffie, door Mr. R. O. Williams. — De invloed van de Engelsche beetwortelsuiker op de wereldmarkt, door Th. G. H. Stibbe. — Hoe de Oliepalm van Sumatra (in andere palmolie-produceerende landen) gevreesd wordt.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De April-afl. bevat o.m. De ontsluiting der bosschen van het Salzkammergut in Opper-Oostenrijk, door J. S. van Braam (met platen). — Uit het bosch. II. Natuurlijke verjonging van djati, door J. van Roosendaal. — Boschwezen, erfpacht en hydrologische beschouwingen, door W. Zwart. — Dennebosschen op de Hoogvlakte (Bataklanden).

Landbouw. Tijdschr. der Ver. v. Landbouwconsul.

In de April-afl. eene verhandeling van G. J. Vink: Een en ander over het veevoedervraagstuk op Madocera (met afb.), en van Dr. S. Leeimans: Voorloopige mededeeling in zake Brachartona Caboxantha Hamps, benevens aanwijzingen tot de bestrijding dezer plaag (met platen). — Verder eenige boekbesprekingen.

Locale Belangen.

Het Nr. van 1 Mei bevat o.a. De inheemsche bevolking en de gemeenteverordeningen. — De belastingvoorstellen der Motorverkeerscommissie, door Rückert. — Het toezicht van Gedeputeerden op de Regentschapsraden, door J. Mol. — Vergunning tot het oprichten van bioscopen op den voet van art. 510 Wetboek van Strafrecht, door Mr. A. van Gennep.

Mededeeling No. 69 (Bijlage van Locale belangen) bevat het praeadvies over „De burgemeester in Indië”, uitgebracht door den hr. G. de Raad voor het 18e Centralisatie-Congres gehouden van 12-14 Mei j.l. te Weltevreden.

Een Inlandsche suikerrietaanplant op Java, door Ir. L. J. M. Feber. (Betoog dat een dergelijk bedrijf niet alleen niet is te verwezenlijken, maar zelfs gevaarlijk geacht wordt voor des Inlanders economisch heil). (Handelsberichten, 31 Mei '28).

Over ijzer en nikkel in Ned.-Indië. Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van Hoogleraar in de Mijnbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft op 2 Mei 1928, door Ir. M. H. Caron, m.i. (Mijnwezen. Mijnb.kundig Maandblad, April '28).

Provincie. West-Java. Jaarverslag 1927. (Batavia, 1928).

De financiële perspectieven van Nederlandsch-Indië, door B. J. F. Steinmetz (slot). (Econ.-Statistische Berichten, 6 Juni '28).

Mannelijke priesteressen der Toradja's. (De Ind. Post, 5 Mei '28).

Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, den Apostel der Batakkers (vervolg), door J. H. Hemmers. (De Banier, 28 April '28).

Frederik Willem van Eeden (geschetst in zijn werk in het belang van Suriname), door Fr. Oudschans Dentz (met portret en kaartje). — Indische curiosa (Antieke koffiepote), door P. B. (met afb.). (De Ind. Verlofganger, 8 Juni '28).

Welke toestellen zijn in Indië bruikbaar? door M. de Bruin. (Radio-Expres, 8 Juni '28).

Aard van het werk van de productie-ingenieurs bij de petroleum-exploitatie in Nederl.-Indië, door Ir. W. C. Klein. (De Ingenieur, 9 Juni '28).

Suriname.

In een regenbui, later afgewisseld door een hagelbuitje, liepen wij Zaterdag, 16 Juni, met een wandelstok, naar de tentoonstelling op Zypendaal. De eerste indruk was niet aangenaam. Eigenaardig, zoo dicht bij den langsten dag zooveel menschen in winterjassen gehuld te zien. Eigenaardig ook een rijsttafel bij 58° F. Maar de onaangename indruk verdween, toen wij het „gebouw West-Indië” — voor dien dag het hoofddoel van ons bezoek — binnentraden. De twee aardige kottomisies, met haar sierlijke hoofddoeken, die het vlechten van panama-hoeden demonstreeren, verplaatsten ons dadelijk in een Surinaamsch milieu en wij konden ons het genoegen niet ontzeggen de meisjes in het Neger-Engelsch aan te spreken, hoewel zij uitstekend Hollandsch spreken.

Het ligt niet in onze bedoeling een overzicht te geven van wat er op verschillend gebied op de tentoonstelling te zien is. Een blik in den officieelen catalogus is voldoende om te doen zien dat wij daartoe veel meer ruimte zouden behoeven dan waarover wij in dit weekblad beschikken.

Hulde aan Mr. Huges, die door zijn stalen doorzettingvermogen de tentoonstelling mogelijk heeft gemaakt. Hulde ook aan allen, die zoowel hier als in Suriname hebben gewerkt — en het was zwaar werk! — aan de Surinaamsche afdeling.

Voor een behoorlijke kennisneming van al wat er te zien is, zou men verscheidene dagen noodig hebben, maar dan ook meer kennis van de kolonie opdoen dan door maandenlange boekenstudie. Ons trek de ethnologische afdeling het meest aan. Die is zeer rijk en overzichtelijk opgesteld. Wij hadden daarbij het genoegen rondgeleid te worden door den heer Junker, die zelf een belangrijk deel van de ethnologica van Indianen en Boschnegers heeft bijeengebracht, waaronder zeer zeldzame stukken.

Wij vestigen in het bijzonder de aandacht op een mooie piaibank met twee zitplaatsen, een unicum. De inzending van meubelen van Surinaamsch hout, met fraai inlegwerk, doet zien hoezeer deze industrie zich in de laatste jaren heeft ontwikkeld.

Zeer leerrijk is ook de afdeling cultures. Maar wij zouden ongemerkt toch aan het beschrijven gaan. Men moet zelf gaan zien en vooral de zaal niet doornemen. De heeren die toezicht houden, zijn bereid alle mogelijke inlichtingen te geven.

Ten slotte een vraag: Waarom plaatst men het mooie boschneger-korjaal niet in den vijver? Onder de Surinaamsche bezoekers zullen er wel zijn, die in zoo'n boot gevaren hebben en die een demonstratie zullen willen geven. Misschien wil de heer Junker dit doen.

Onder het hoofd „Journalistisch bezoek”, schrijft „De West” van 27 April:

De heer J. J. Bruna, plaatsvervangend hoofdredacteur van het „Handelsblad”, verlaat hedenavond Paramaribo, om via Nickerie en Demerara naar Panama te reizen, vanwaar hij per Colonboot via Curaçao en Trinidad terugkeert naar Europa.

Hij heeft in een maand tijd meer van de kolonie gezien dan menig een die hier jaren heeft gewoond. Tal van suiker- en koffiëplantages werden door hem bezocht. Hij voer de Cottica op naar Moengo, en vandaar via Coermotibo en Weyneweg naar Albina en St. Laurent. Hij heeft over de goudvelden de reis gemaakt naar Kabelstation en is vandaar over de stroomversnellingen de Boven Suriname afgezaakt naar Bergendal.

Ook zijn afreis wordt weder benut voor verschillende bezoeken. Per Gouvernements motorboot reist hij in gezelschap van de heeren Boonacker, Dr. Ferdinandus, Eerdman, Dr. Esser, Th. Waller en Fairweather om twee uur hedenavond naar Boven Saramacca, om het houtbedrijf bij Dampara te zien. Vandaar wordt via de Beneden Saramacca — waarbij la Poule wordt bezocht — de Coppename opgevaaren, om binnendoor naar Nickerie te gaan. Bij het bereiken van de Boven Nickerie worden hij en de heer Fairweather afgehaald door den commissaris van Nickerie.

Bij zijn afscheid verklaarde de heer Bruna ons heden zeer voldaan te zijn over zijn bezoek. Hij heeft er geen spijt van Suriname te hebben leeren kennen en wil gaarne trachten een steentje bij te dragen om in de kringen waar men wat doen kan voor Suriname, meer belangstelling te wekken. Over de in Suriname ondervonden medewerking, zoowel van ambtelijke als van particuliere zijde, was de heer Bruna vol lof.

Van den heer Bruna vonden wij in het „Handelsblad” van 2 en 12 Juni zeer interessante brieven: „Op Suriname's trotsche stroomen” en „De Boschnegers in Suriname.” Wij zouden het zeer toejuichen zoo de heer Bruna het voorbeeld volgde van Dr. van Blankenstein en de brieven in boekvorm uitgaf. Dat moest ook de heer Smelik doen

met zijn brieven in de „Nieuwe Prov. Groninger”. Dr. van Blankenstein kan Suriname niet vergeten. In een zijner brieven over Bali (N. R. Ct. 6 Juni Avondblad) schrijft hij:

„Het valt mij moeilijk, zooals zoo vaak geschied te spreken van de koninklijke houding van de Balineesche vrouw, daar ik weet, dat die houding verworven wordt door het harde gebruik, dat er van haar als lastdraagster wordt gemaakt. Die houding kan men overal ter wereld waarnemen, waar een vrouw op die manier alles op haar hoofd draagteert. Nooit heb ik dat zoo sterk gezien als bij de jonge negerinnen van Suriname, bij de kottomisies van Paramaribo, wier statige tred 'en houding vaak iets vermakelijks heeft, en zeker nog die de Balineesche vrouwen overtreft.”

„De Zaanlander” (Koog aan de Zaan) van 9 Juni schrijft:

Donderdagavond j.l. sprak in de „Nieuwe Sociëteit” de heer J. F. E. Einaar van Paramaribo, lid in 'e econ. student te Leiden, over de betekenis van Suriname als Nederlandsche kolonie, op cultureel zoowel als economisch gebied en in verband daarmee vooral over de mogelijkheden van vestiging voor geschikte intelligente jonge menschen. Daar alle wegen den laatsten tijd in zoo sterke mate aan den dacht voor dit Zuid-Amerikaansche gedeelte overzeesche gewesten gevraagd wordt, was het eigenlijk te verwonderen, dat niet meer dan een honderdtal belangstellenden aanwezig was, waaronder veel jonge menschen. Verschillende factoren zullen hier wel aanleiding toe zijn geweest. De voorzitter noemde in zijn openingswoord o.a. de Olympische spelen.

In den breede wijdde spr. uit over de mogelijkheden van Suriname, terwijl hij over wat het gouvernement aan initiatief aan den dag heeft gelegd zich zeer sceptisch uitliet, maar met waardeering over de reeds verkregen resultaten van het partielier initiatief spreekt en zijn boeiende voordracht waar een luid aanhoudend applaus op volgt, eindigt met een krachtige opwekking voor het geboorteland van den spreker: Suriname.

Curaçao.

Belangstelling.

Le Lloyd Commercial van April j.l. bevat een bijdrage van den heer C. K. Kesler over *Quelques observations sur l'importation et l'exportation aux Indes occidentales Neerlandaises*. Ook portaf daarin deze uitspraak over het ontstaan van het Papiëmentsch: „La colonie de Curaçao, spécialement l'île principale, a toujours entretenu des relations commerciales intimes avec la colonie opposée. Ceci a fait qu'il s'y est développé un patois espagnol, le Papiamento”...

Het Algemeen Handelsblad gaf ter gelegenheid van de I. T. A. een Oost en West-nummer, waarin een goed stuk over Curaçao voor en na 1915. Jammer, dat in beide artikelen geen latere cijfers dan die van 1925 verwerkt zijn. Er zijn andere bronnen dan de Koloniale Verslagen om de te weten te komen. Wie de driemaandelijksche statistieken in de *Curaçaosche Courant* niet bijhouden vindt ze in de *Openingsreden*, door den gouverneur in den Kolonialen Raad gehouden, zoodat nu de cijfers over 1927 al bekend zijn.

Handelmaatschappij voor West-Indië.

De heeren E. Gerstl en R. D. Senior hebben op 1 Mei 1928 opgericht de N. V. „Handel Maatschappij voor West-Indië te Willemstad. Het maatschappelijk kapitaal bedraagt f 250.000.

De vennootschap heeft ten doel het maken van winst door de uitoefening van handel in alle roerende en onroerende zaken in den ruimsten zin des woords, zoowel op eigen naam als in hoedanigheid van vertegenwoordigster, als commissaris, het doen van alle bankzaken, geldleeningen, import, export, het bezorgen van assurantien als makelaar, het in vaart brengen van schepen, het vrachten daarvan, het uitoefenen van transportbedrijf te land, ter zee en in de lucht, het maken van reclame, alles ook door deelneming in andere ondernemingen, ook in het buitenland, alles in den ruimsten zin des woords, mede wat voor de bevordering of bevordering van het doel nuttig, noodig of bevorderlijk zou kunnen zijn en in het algemeen het verrichten van daden van koophandel in de meest uitgebreiden zin.

Curaçaosche toonzetters.

De *Amigoe* deelt mee, dat de *Victor talking machine Co.* de toonzettingen „van verschillende orkester Curaçaosche componisten wereldkundig (zals gramophoonplaten.” De eerste plaat geeft twee zeer schoone walsen van den violist J. L. Conrad (Coco Lepol), genaamd *Pan Angelical* en *Nuestra Reserba*. Deze zal spoedig gevolgd worden door toonzettingen van Palm, Maduro en De Lima.

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

Begrooting 1929.

Over de behandeling der nieuwe begrooting in den K. R. schrijft de *Amigoe*:

„Wij hebben maar weinig begrootingen meege- maakt, die zoo vlot van stapel liepen als de Maan- dagavond j.l. behandelde voor het dienstjaar 1929. Het Voorloopig Verslag, waarbij alle retrospectieve beschouwingen achterwege zijn gebleven, liet een vlotte afwikkeling der zaken voorzien. Doch dat het zoo op rolletjes zou gaan, als thans geschied is, zal wel niemand der buitenstaanders verwacht hebben. In 'n half uur ongeveer was de geheele begrooting behandeld.

Moeten wij hierin een bewijs zien, dat het zoo diep geschokte vertrouwen van den Raad in het financieel beleid van het Bestuur, dat nog pas ge- leden in het Voorloopig Verslag op de ontwerp-ver- ordening tot wijziging van de Inkomstenbelasting- verordening 1906, in zulke scherpe woorden tot uitdrukking kwam, zich begint te herstellen en terug te keeren? Of hebben wij de houding van den Raad te beschouwen als een gevolg van de in het V. V. genote klacht aan het adres van den Minister van Koloniën, dat het recht van wijziging voor wat de begrooting aangaat, vrijwel illusoir geworden is?

Laten wij het eerste hopen, en tevens dan dat het Bestuur zich dat hersteld vertrouwen wele waar- dig te maken. Curaçao zal er niet anders dan wel bij varen.”

I. T. A.

Wij verzuimden nog melding te maken van de zending der R. K. missie op de tentoonstelling. Grootendeels bestaat deze uit handwerken uit de volkssklasse. Verder eenig kantwerk en een voor- stelling van een negerhut.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Het geslacht De Veer.

II.

Johannes de Veer, geb. op Curaçao 19 Mrt. 1788, was van 1837 tot 1854 gezaghebber van St. Eusta- tius, waar hij 2 Sept. 1872 overleed. Hij was ge- huwd in 1818 met Anna Catharina Dijkers (1796— 1847), geboortig van Saba. Hun kinderen waren: a. Johannes Abraham de Veer, geb. op St. Eusta- tius 16 Juli 1820, † op Aruba 20 Jan. 1875, gehuwd in 1847 op St. Eustatius met Clementina Albertina Marcial;

b. Johanna Dorothea de Veer (1821—1872), ge- huwd op St. Eustatius met James Hill;

c. Casper de Veer (1824—1867), gehuwd op St. Eustatius met Ann Cuviljé, die 5 dochters en 3 zoons hadden. Een dezer zoons, Michael de Veer (1823—1888) was districts-commissaris in Surina- m. Deze had 11 kinderen, die op hun beurt een groot aantal kroost nalieten.

Casper Lodewijk van Uytrecht de Veer (1790— 1846), West-Indisch hoofdambtenaar, eerst gehuwd met Helena de Mey Schotborgh, die hem drie kin- deren schonk, later met Marie Schadden Wilson op St. Kitts. Uit het eerste huwelijk was een zoon Matthias Schotborgh van Uytrecht de Veer (1824—1887), die 6 kinderen had.

Abraham de Veer (1793—1863) verbleef op Cu- raçao. Huwde daar in 1808 Wilhelmina Sophia Jut- ting (1795—1838) en in 1840 Henriette Johanna Jutting (1802—1845). Een zoon uit het eerste hu- welijk, Abraham Jutting de Veer had een dochter Wilhelmina Sophia Jutting de Veer (1846—1886), die in 1868 op Curaçao huwde Anton W. Abra- m. Een tweede zoon van Abraham de Veer, Theodorus de Veer (1824—1882) huwde 1856 Lu- ceta Catharina Gravenhorst, dochter van Mr. J. Bennebroek Gravenhorst, en in 1870 Sarah Elisa- beth Magtilda Bennebroek Forbes.

George Severijn de Veer, geb. 1806, honorair Raadsraad, die eveneens een talrijke nakomeling- schap in Suriname en Holland naliet.

Menig Curaçaoënaar zal in een der bovenge- noemden een zijner stamouders terugvinden.

Uit den Verren Vreemde.

Mussolini's rede.

Wereldpolitiek en koloniale politiek zijn niet meer van elkander te onderscheiden. De groote rede, door Mussolini op 5 Juni in den Ital. senaat gehouden over Ital.'s buitenlandse staatkunde, heeft 't nogmaals bevestigd voor wie er nog aan twijfelen.

Italië wil in de Middellandsche Zee de overheer- schende rol vervullen; ook in de Balkan-politiek wil het den toon aangeven. Het voelt zich hierin gesteund, althans niet tegengewerkt, door Engeland en Spanje en is hierom met deze landen op goeden voet, evenals met die Oostelijk gelegen lan- den, welke zich naar Rome voegen, maar tot de andere landen sprak de Duce in terechtwijzende woorden.

Zoo werd de verhouding met Frankrijk als veel verbeterd geschilderd, maar hierbij kwam het koloniale vraagstuk in volle uiting naar voren. Gewe- zen werd op de noodzakelijkheid om door een reeks onderhandelingen de oorzaken weg te nemen die verwijdering brachten, zooals de positie van Italië te Tanger, van de Italiaansche onderdanen in Tu- nis, van de regeling der westgrens van Tripoli.

Maar in hetgeen Mussolini over andere onder- werpen zeide, lag niet minder het bewustzijn op- gesloten van de taak, die Italië zich als groote we- reldmogendheid toedenkt, ook daar waar hij geen bepaalde landen noemde.

Ten aanzien van de vredesverdragen werd de op- merking gemaakt, die in den mond van den grooten Fascist nog wel iets anders beteekent dan een algemeenheid, dat geen enkel verdrag eeuwig stand houdt. Zelfs het Volkenbondsverdrag sluit de ver- stijging van de tractaten uit. De vredesverdragen zijn heilig, omdat zij een periode van geweldige op- offeringen en onnoemelijk leed afsluiten, maar zij zijn geen uiting van een goddelijke rechtvaardig- heid. Door die verdragen te herzien, daar waar zulks noodzakelijk blijkt, zal men den vrede de noodige lucht gunnen.

Wil dit zeggen uitschakelen van den oorlog als middel van de staatkunde? Het standpunt van Italië is bekend, zooals 't reeds ingenomen is door de afvaardiging in de commissie ter voorbereiding van een ontwapeningsconferentie door den Vol- kenbond. Het is vastgelegd in deze 5 punten (waar- bij wij tusschen haakjes een toelichting voegen).

1. De onderlinge betrekking van alle soorten van wapening. (Te land, ter zee, in de lucht). 2. De verhouding van de verschillende wapening mag niet gegrond worden op den status quo. (Bij ver- anderde omstandigheden of inzichten vrijheid daarmede rekening te houden). 3. De beperking van de Ital. wapening kan geen absoluut karakter dra- gen, maar moet afhankelijk blijven van de totale wapening van andere staten — gelijkheid met de zwaarst bewapende continentale mogendheid. — (Dat is het tegenovergestelde van een wedijver in wapenbeperking). 4. De Ital. regering verklaart zich bereid de beperking van de wapening uit te voeren tot elk cijfer, zelfs tot het laagst mogelijke, mits die wapening door die van geen enkele andere Europeesche continentale mogendheid wordt over- troffen. (Daar 't laagst mogelijke, d.i. niets, niet mogelijk is, bevestigt dit den wedijver om elkander te overtroeven). 5. De middelen om tot de beper- king te geraken, moeten zoo eenvoudig mogelijk zijn en mogen niet de noodzakelijkheid van con- trole van buitenaf insluiten. (De jongste geschiede- nis van ontwapend Duitschland en Hongarije geeft aan wat ten deze van voorschriften zonder con- trôle te wachten zou zijn).

De Volkenbond heeft veel goeds tot stand ge- bracht. Italië zal hem gaarne steunen om hierin voort te gaan. Maar hij moet geen staat boven de staten worden. (Wat Mussolini t. d. gezegd heeft, komt vrijwel hierop neer: daar waar Italië er nut in ziet, wil het met den V. B. medewerken, maar verder rekene die bond niet op Italië. Zoo is nog pas het onderzoek in de bekende St. Gothard-ge- schiedenis hierop gestuit, dat Italië over de her- komst van de wapendeelen geen inlichting wensch- te te geven en men heeft hierom niet durven vra- gen; het zooeven vermelde punt 5 wijst ook in de- zelfde richting).

Het slot van de rede, die vele landen de revue liet passeeren, vatte den gevestigden indruk nog eens samen. De houding van de Ital. politiek zal zijn, die van de fascistische regering, die *Italië in de wereld op den voorgrond zal plaatsen*. Niemand kan een gelofte doen, dat de oorlog voor altijd ver- dwenen is. Italië wenschte den vrede, maar 't kan en mag niet de noodzakelijke wapenen voor het behoud van zijn eenheid, zijn onafhankelijkheid, zijn veiligheid verwaarloozen, het mag niet afzien van de moreele en militaire opvoeding van het jonge geslacht.

Beproeven wij de rede op onze beurt samen te vatten, dan kan dit gebeuren in: Voor Italië, Italië

voor en boven alles, en hiermede heeft de heele we- reld rekening te houden.

Het aandeel van het Frankrijk—overzee aan de vrijwillige bijdragen voor de schulddelging.

Bij de wet van 31 Maart 1926 werd de Fransche Minister van Financiën gemachtigd vrijwillige bij- dragen in ontvangst te nemen, als speciale inschrij- ving op de schatkist, bestemd voor een aflossing van de schuld op korten termijn. De zoo verkregen bedragen werden opgenomen onder de inkomsten der *Caisse d'amortissement*, ingesteld bij de wet van 29 April 1926 en daarna onder die der *Caisse autonome de gestion des bons de la Défense Natio- nale et d'amortissement de la dette publique*, be- doeld in de wet van 7 Augustus 1926.

De oud-ministre, senator Albert Lebrun, heeft, als voorzitter van den raad van beheer van deze or- ganisatie, de cijfers onder de oogen gehad waaruit het aandeel van het moederland en van de koloniën blijkt en hij heeft hierover mededeelingen gedaan in *La Dépêche Coloniale* van 1 Juni.

Het totaal van alle inschrijvingen kan, in ronde cijfers, gesteld worden op 317 miljoen, waarvan 233 miljoen in *numéraire*, 11 miljoen in *bons de la défense nationale*, 73 miljoen in *rentes sur l'Etat*. Hiervan is door de landen buiten Europa op- gebracht 123 miljoen, waarvan 71 miljoen in *numéraire* en bijna 52 miljoen in *rentes sur l'Etat*, met nog eenige diversen. Deze bedragen zijn deels budgetposten, anderdeels inschrijvingen van Euro- peesche of Inheemsche particulieren of instelling- en.

De verdeling over de verschillende koloniën en protectoraten is in dit lijstje opgesomd.

	numéraire	rentes sur l'état (en fr. de rente)	valeurs divers. (en capital)
Algérie	10.504.853 fr.	131.780 fr.	382.066 fr.
Tunisie	2.917.231	10.524	33.321
Maroc	758.820	1.691	5.792
Afr. O. F.	20.123.643	10.651	30.387
Afr. E. F.	1.701.889	80	—
Madagascar	17.110.737	4.526	600
Indochine	11.422.074	2.398.910	22.500
Martinique	834.271	534	1.000
Guadeloupe	846.816	25	—
Réunion	1.744.532	—	5.500
Guyane	397.764	18.000	1.100
Etabl. fr. d'Océanie	565.230	2.239	500
Nouvelle Calédonie	235.829	40	4.000
Inde F.	343.668	25.636	—
Côte des Somalis	174.902	25.185	6.000
St. Pierre et Miquelon	111.591	—	—
Cameroun	1.214.284	120	—
Togo	129.475	—	—
Syrie	149.394	325	—

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Jaarlijksche Algemeene Vergadering op Zaterdag 23 Juni 1928, op het terrein van de I. T. A. te Arnhem (12 u. n.m.).

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. van 30 Juni 1927, No. 26).
3. Jaarverslag, rekening en verantwoording 1927 met rapport Verificatie-Commissie en Begrooting 1928 (zie K. W. van 1 Maart en 19 April 1928, Nos. 9 en 16).
4. Benoeming van de Verificatie-Commissie der jaar- rekening 1928.
5. Voorziening Vacature H.B. Aan de beurt van aftre- den zijn de H.H. F. van Peski (herbenoeming aan- vaard), C. G. van de Wall Bake (Amsterdam) en Z. G. Ph. Marcella (Rotterdam). Voor de beide laatste H.H. zijn de volgende dubbeltallen opgemaakt: 1. M. Gar- schagen—W. Rehbock en 2. Mr. J. G. Huyser—J. D. M. van Reyn Snoeck.
6. Mededeelingen van het Dag. Bestuur.
7. Bepalen der plaats voor de volgende Algemeene Vergadering.
8. Rondvraag en sluiting.

VAN DER BRUGH.

Van de Redactie.

MAILVERZENDING NAAR INDIE PER LLOYD-RAPIDE.

Voor de verzending van de geheele mail naar Neder- landsch-Indië en de Straits Settlements zal met ingang van 21 dezer, gebruik worden gemaakt van een extra- trein, welke des Donderdags om de 14 dagen te 12 uur 's middags van 's-Gravenhage naar Marseille vertrekt, in aansluiting op het den volgenden dag aldaar af- varende mailschip van de Rotterdamsche Lloyd.

Naar aanleiding van het art. van den Heer J. J. Felix: Onze toekomst ligt in de lucht (K. W. van 14 dezer), ontving de Red. eene beschouwing van den Heer M. C. Moes, officier-vlieger der Kon. Marine, welke echter eerst in het volgend Nr. kan worden geplaatst.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.
R. Hammer, Dr. Kuijperkade 19 rood, Maassluis.
P. G. P. Nijsen, Woudsend (Fr.).
Beiden onderwijzer bij het O.L.O.

ELECTRISCHE GEYSERS

Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos

Complete Electriche Sanitaire Installatiën

W. G. SCHEERES

ELECTRO-TECHNISCH BUREAU

DEN HAAG

Kantoor en Monsterkamer Hooigracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Leen van Roos en Doorn 9

FIRMA AUG. SAVELKOUL

AMSTERDAM

HET BESTE ADRES VOOR
INDISCHE UITRUSTINGEN
PALM BEACH
COSTUMES

Hotel-Restaurant VELSERBEEK

VELSEN, TELEFOON No. 504

RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

Mr. A. Jansen, Rechterlijk ambtenaar, Beukstraat 63, 's-Gravenhage.
Mr. J. S. Brouwer, Ambt. ter besch. b. d. Belast. dienst, Wouwermanstr. 26 boven, Amsterdam (Z.).
H. G. Hofstee, Gouv.arts bij den D.V.G., Mauritskade 57, Amsterdam (O.).
D. J. Frederiks, Opz. werkplaats b. d. dienst S.S. en Tr., Papaverstraat 21, Zwolle.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.
Mej. M. D. Rieman, Onderwijzeres der 2e kl. b. h. O.E.L.O., Galerij 7, Amsterdam.
H. L. P. Berretty, Controleur 1e kl. b. d. Pandhuisdienst, Reinkenstraat 11, 's-Gravenhage.
J. Sibbelee, Onderw. i. d. motortechniek a. d. Opleidingsschool v. h. pers. der pol., Soekaboemi, Mercatorplein 25 (I), Amsterdam.
A. H. M. J. Heyligers, Ongepl. gezaghebber b. h. B.B., Van Lumeystraat 62, 's-Gravenhage.
W. F. J. van Rooy, Gouv. arts (vee-) te Pasoeroean, Ripperdapark 15, Haarlem.
J. D. van Ameijde, Techn. ambt. 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Oranjeboomstraat 193, Rotterdam.
J. Companjen, Alg. Ontvanger 2e kl. bij 's-Lands kas, v. d. Eijndenstraat 6, 's-Gravenhage.
F. Flameling, Vakonderw. Ambachtssch. Inl. te Soerabaya, Linnaeusstraat 41, Amsterdam.
Mej. A. M. A. van Noort, Onderwijzeres 3e kl. b. h. O.E.L.O., Vondellaan 15, Eindhoven.
C. Bennema, Hoofdpol. opz. i. d. res. Soerakarta, p.a. P. Demeulemeester, Spaarndam.
C. van Veen, Hoofdpol. opz. v. d. Landsgebouwen, Oterleek bij Alkmaar.
W. Cornelisse, Opz. b. d. S.S. en Tramwegen, 1e Kostverlorenkade 19, Amsterdam.
Mr. H. G. J. Morshuis, Hoofd afd. Fin. statistiek v. d. Gen. Thesaurie b. h. Dept. van Financiën, Wilhelminalaan 34, De Bilt.
D. van Riemsdijk, Ir. 2e kl. b. d. Waterst. en 's-Lands B.O.W., IJzendoorn (Geld.).

C. J. A. Hopman, Commissaris v. Politie der 1e kl., Doornstraat 124, 's-Gravenhage.
A. J. van Straaten, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Tulpstraat 10, Hilversum.
K. Sjollema, Opz. b. d. dienst Waterkracht en Electr., Kameliestraat 18b, Rotterdam.
C. J. A. Roosenschoon, Hoofdapotheekers-asst. a. d. Gouv. Centrale Burgl. Ziekeninr. te Weltevreden, Roonstrasse 2, Bad-Nauheim.
S. A. Geensen, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Sint-Annaland, Tholen.
J. Fokkinga, Houtvester b. h. Boschwezen in N.-I., Fonteinstraat 29, Leeuwarden.
A. H. Garrer, Dir. Officier v. Gezondheid 1e kl., Bosch en Vaartstr. 20, Haarlem.
F. Poortman, 1e Luitenant der Infanterie, Meerweg A 611, Haren (bij Groningen).
Dr. M. R. Ganter, Off. v. Gez. 2e kl., Kroningen (in Baden), Deutschland.
J. G. Gout, Kapt. der Inf., Daguerrestraat 151, 's-Gravenhage.
J. J. Bendeker, Kapt. Gen. Staf, 4 Cite Rougemont 4, Paris (9e).
P. F. Kenninck, 1e Lt. der Inf., Regentessealaan 93, Den Haag.
G. Japin, Onderlt. Inf., Zwiepscheweg 34, Lochem.
Dr. J. L. P. H. Knoppert, Off. v. Gez. 1e kl., L. v. Meerderv. 615, Den Haag.
S. Boonstra, Onderlt. Inf., Kloosterdwarstr. 29, Sneek.
R. Budel, Hoofdpolitieopz. b. d. Alg. Politie, St. Pieterslaan 76, Arnhem.
B. Th. Brongdeest, Taalkundige b. h. Bur. v. d. Volkslectuur enz., Beeklaan 520c, 's-Gravenhage.
Ch. M. A. Asselberg, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Bredaschestraat 44, Bergen op Zoom.
A. G. de Bruin, Ambt. v. d. Chineesche Boekhouding 1e kl., p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.
J. L. Weber, Commissaris van Politie der 2de klasse, Van Hoornbeekstraat 28, 's-Gravenhage.
T. J. L. Canter-Visscher, Hoofdbeheerder bij 's-Lands Pandhuisdienst, Brussel, Hotel du Vieux St. Lazare, rue St. Lazare 62.
Mej. M. J. E. Giltay, Onderwijzeres 3e kl. b. h. O.E.L.O., Copernicuslaan 76, 's-Gravenhage.
J. F. H. Bosma, Ingenieur 2e kl. b. d. dienst der S.S. en Tr., Rembrandtkade 1, Rijswijk (Z.-H.).
J. Steenbergen, Pakhuismeester 1e kl. dienst Zoutregie, Eendrachtstraat 32, Apeldoorn.
G. M. A. Elbers, Inspecteur-Afd. hoofd van Scheepvaart, Hertogstraat 14, Arnhem.
W. Th. van Beek, Politieopziener b. d. Algemeene Politie, Witlaan, Loosduinen.

J. Haremaker, Inspecteur der 1e kl. b. d. S.S. en Groen v. Prinstererlaan 27, Voorburg (Z.-H.).
P. Schoenmaker, Hoofdagent van Politie der 1e Raam 180, Gouda.
H. Leeuw, Hoofdagent der 2e kl. b. d. Veldpolitie, M. Steijnstr. 110 B, Rotterdam.
J. K. Doxie, Hulprediker ten dienste v. d. Inl. Christ. gemeente te Saparoea, Bergsingel 204, Rotterdam.
E. L. van Acker, Adj.-inspecteur van Financiën, Cassiusstraat 269, 's-Gravenhage.
Ir. G. J. P. M. Bolsius, Ingenieur 2e kl. b. d. Waterst. en 's-Lands Burg. Openbare Werken, Oranjeplein Haarlem.
S. G. Nooteboom, Controleur 1e kl. b. h. B.B., Kade 33, Rotterdam.
A. de Jong, Hoofdpz. b. d. S.S. en Tramwegen, Baarstraat 50, 's-Gravenhage.
N. J. Keijzer, Landbouwconsulent der 1e kl., Beeklaan 320, 's-Gravenhage.

Suriname.

A. J. H. A. Verheggen, R.K. Geestelijke v. d. 2en in Suriname, Kapel in 't Zand te Roermond.

MET PENSIOEN.

J. H. Brester, Opperhoutvester b. h. Boschwezen, G. ven Allee 4, Almelo.
A. Mioulet, Architect b. d. Waterstaat en 's-Lands B.O.-leplan 126, 's-Gravenhage.
Mevr. B. Bertels, geb. Oostveen, Onderwijzeres 2e kl. b. h. O.E.L.O., Soendastraat 5, 's-Gravenhage.
J. G. van Heyst, Resident van Madoera, p.a. Dr. J. Pigeaud, Emmastraat 155 te 's-Gravenhage.
W. P. M. van Dam, Ambtenaar 4e kl. b. d. dienst In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Okeghemst. 20(III), Amsterdam.
A. D. Klok, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., p.a. F. Van der Vuurst, Ermelo.

N.V. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 5

Alles voor de Baby-Verzorging

Wiegkruiken — Bedzeiltjes
Donsjes — Roestvrije Veiligheidsspelden — Sponsjes
Luiersbroekjes — Navelbandjes
— Overvette grondzeep
in ruime keuze voorradig

DEN HAAG - TELEFOON 318

Mutatiestaat van 13 tot 20 Juni.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

W. H. Ridderhof, Adj. Archivaris v. h. Ned. Java-Instituut, Amsterdam, Mr. Arntzeniusstraat 6. f 5.—
Mevrouw R. Kleber-Muller, Amsterdam (Z.), Admiraalengracht 259 I. f 5.—
Exportmaatschappij „Jacatra”, Rotterdam, Scheepmakershaven 33 C. f 10.—
G. Voorhoeve, Makelaar in Assurantiën, Rotterdam, Glashaven 17. f 5.—
Dr. I. Hocke, Nijmegen, Staringstraat 31. f 5.—
O. van der Werf, Directeur N.V. Scheepswerf te Deest bij Nijmegen. f 5.—
P. Koorneef, Nijmegen, Vondelstraat 7. f 5.—
D. J. C. Dijkers, Voorburg, Van Deventerlaan 42. f 5.—
H. J. Breve, Directeur N.V. Tels & Co., Den Haag, Jozef Israëlslaan 45. f 5.—
B. A. Barkeij, Den Haag, Koninginengracht 94. f 5.—
G. Harmsen, Den Haag, Zuigerstraat 57. f 5.—
H. Koot, Referendaris Ministerie van Buitenlandsche Zaken, Den Haag, Adelheidstraat 183. f 5.—
J. S. Hollander, oud-Off. v. Gezondheid N.-I.L., Den Haag, Groot Hertoginnelaan 144. f 5.—
A. K. Nanning, Kolonel tit. N.-I. L. b. d., Den Haag, Frankenslag 182. f 5.—
E. Smit Sibenga, Den Haag, Willem de Zwijgerlaan 34. f 5.—
J. C. le Rütte, Gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag, Amberboomstraat 6. f 5.—
A. de Veer, Directeur Stoomboot en Prauwenveer te Semarang, Den Haag, Stadhouderslaan 44. f 5.—
Mejuffrouw W. Holsschuer von Harlach, Studente, Scheveningen, Gentschestraat 111. f 2.50
C. A. W. van Maanen, O.-I. Ambtenaar m. v., Den Haag, Magnoliastraat 36. f 5.—
Mevr. W. Hellendoorn, Deventer, Binnensingel 70. f 5.

den wd. Secretaris afd. Amsterdam.
den heer H.H. Hamming te Apeldoorn.
Eigen aanmelding.
Secretaris afd. Rotterdam.
Eigen aanmelding.
Afdelingbestuur van Nijmegen.
den heer G. Meijer te Nijmegen.
den heer Polak van Deventer te Den Haag.
den heer Mr. H. V. Monsanto te Den Haag.
den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt.
Eigen aanmelding.
den heer J. C. Bedding te Den Haag.
den heer A. Kolthoff te Den Haag.
den heer H. A. van Marle te Den Haag.
Administrateur „Oost en West”.
den heer R. Schenzer te Den Haag.
Mejuffrouw J. Brandt te Apeldoorn.

Nieuwe Begunstigers:

Secretaris afd. Groningen.
Eigen aanmelding.
Mevrouw M. H. J. van Swighem.

Afschrijven:

M. P. F. H. Dikschei, Administrateur s.f. „Soerowangoen”, Cheribon.

Adresveranderingen:

Mevrouw J. Ch. de Rochemont—de Graaf, van: Amsterdam, Admiraal de Ruyterweg 137 I naar: Woudenberg, Groene Kruis. f 5.— (afd. Utrecht).
G. W. J. van Walraven, oud-Kapitein N.-I. L. van: Rijswijk, Geestbrugweg 86 naar: Wolfhezen, Duitsche Kamp No. 1. f 5.— (afd. Arnhem).
H. van der Mooren, Kapitein N.-I. L., van Den Haag, Bentinckstraat 146 terug naar: Wijk bij Heusden, f 5.—
Mevrouw P. F. Abell, van: Voorburg, Laan van Heldenburg 34 naar: Den Haag, Beeklaan 464.
L. C. Heyting, Controleur B.B., van: Pangkalan Brandan naar: Praja (Lombok).
Mevrouw Wed. Prof. J. F. Niermeijer, van: Utrecht, Frederik Hendrikstraat 7, naar: Zeist, Acacialaan 12.
H. W. Scheuer, oud-Majoor Genie N.-I. L., Den Haag, van Buys Ballotstraat 4 naar: Columbusstraat 18.
B. Wessel, Den Haag, van: Stationsweg 121 naar: Mauvestraat 32.
Dr. C. Adriaanse, Controleur B.B., van: Scheveningen, Badhuisweg 18 naar: Weltevreden, Dep. B.B.
J. H. Indewey Gerlings, van: Den Haag, Groot Hertoginnelaan 34 naar: Wonosobo, p.a. onderneem. „Tambi”.
J. W. Roessingh van Iterson, oud-Secretaris v. d. Ind. van Indië, Den Haag, van: Ruygbroekstraat 80 naar: Ruychroeklaan 80 (rectificatie).
C. F. H. Gravelotte, van: Bad Ems naar: St. Blasien, Schwarzwald (tijdelijk).